

เครื่องหมายวรรณยุกต์กับคำยืมจากภาษาอังกฤษ*

สมศีล ฌานวังสะ

๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ทัศนคติทางวิชาการในบทความนี้มีหลากหลายแง่มุม จึงขอใช้วิธีนำเสนอแบบปุจฉา-วิสัชนา เพื่อความสะดวกในการชี้แจงและการติดตามอ่าน โดยถือเสมือนหนึ่งว่าผู้อ่านเป็นผู้ถาม (คำถามหมายรู้ด้วยสัญลักษณ์ ●) และผู้เขียนเป็นผู้ตอบ (คำตอบหมายรู้ด้วยสัญลักษณ์ ○)

- เหตุใดจึงมีผู้ออกมาเรียกร้องให้ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในคำยืมจากภาษาอังกฤษ
- เรื่องนี้เริ่มจากข้อสังเกตว่า มีความไม่ลงรอยระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียงในคำยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น เขียนว่า *คอมพิวเตอร์* ซึ่งเมื่อถือตามตัวสะกด ก็ควรจะออกเสียงว่า [คอม-พิว-เตอ] แต่กลับออกเสียงเป็น [ค็อม-พ็ิว-เต้อ] จึงมีผู้เรียกร้องว่า ในภาษาเขียน น่าจะใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับให้ตรงตามวิธีออกเสียงจริง เป็น *ค็อมพ็ิวเต้อร์* และควรจะยึดถือหลักนี้เป็นเกณฑ์ในการเขียนคำอื่นๆ ที่ยืมจากภาษาอังกฤษในโอกาสต่อไปด้วย แต่ในขั้นนี้เสนอให้เริ่มแก้ไขจากคำที่มีปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อน เนื่องจากกำลังจะจัดพิมพ์พจนานุกรมฉบับใหม่ในเร็วๆ นี้
- ทำไมต้องพ่วงการใช้ไม้ไต่คู้ การใช้ใช้อักษรสูงแทนอักษรต่ำที่มีเสียงคู่กัน และการใช้อักษรนำเข้าไปด้วย
- ถ้าฟังเครื่องหมายวรรณยุกต์อย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะแสดงวิธีออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเขียนให้ตรงกับวิธีออกเสียงจริงตามข้อเรียกร้องนี้ได้ จึงต้องนำกลไกทางภาษาอีก ๓ อย่างมาเสริมด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้
 - การใช้ไม้ไต่คู้ ก็เพื่อทำให้เสียงสระสั้นลง เช่น *เซ่นติกรั่ม* (ปัจจุบันเขียนว่า *เซนต์ติกรั่ม*) และในโครงสร้างพยางค์ในตัวสะกด ยังมีผลต่อการผันวรรณยุกต์ด้วย เช่น *เซ็ท* จะออกเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรี (ปัจจุบันเขียนว่า *เซท* ซึ่งเมื่อออกเสียงตามตัวสะกด ควรจะออกเป็นสระเสียงยาวและวรรณยุกต์เสียงโทว่า [เซด])
 - การใช้อักษรสูงแทนอักษรต่ำที่มีเสียงคู่กัน ก็เพื่อให้สามารถผันวรรณยุกต์เป็นเสียงเอกตามเสียงที่ออกจริงในกรณีที่โครงสร้างพยางค์ในตัวสะกดไม่เอื้อให้สามารถใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ เช่น *คอร์ด* จะออกเป็นเสียงวรรณยุกต์เอก (ปัจจุบันเขียนว่า *คอร์ด* ซึ่งเมื่อออกเสียงตามตัวสะกด ควรจะออกเป็นเสียงวรรณยุกต์โท)

* ผู้เขียนขอขอบคุณ รศ.ดร.วิภา ฌานวังสะ ที่ให้ข้อคิด ความเห็น ข้อสังเกต ข้อโต้แย้ง คำท้วงติง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางภาษาตลอดระยะเวลาที่เขียนบทความเรื่องนี้

• การใช้ *ห* เป็นอักษรนำ ก็เพื่อให้สามารถผันวรรณยุกต์ตามเสียงที่ออกจริง โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์เอก ในกรณีที่โครงสร้างพยางค์ในตัวสะกดขึ้นต้นด้วยอักษรต่ำเดี่ยว ซึ่งไม่มีอักษรสูงที่มีเสียงคู่กันให้ใช้ เช่น *คาร์บอเนต* (ปัจจุบันเขียนว่า *คาร์บอนเนต*)

เมื่อผู้เรียกร้องให้ใส่วรรณยุกต์ต้องการเขียนให้ตรงตามที่ออกเสียงจริง จึงจำต้องพ่วงกลไก ๓ อย่างนี้เสริมเข้ามา เพื่อให้มีความคงเส้นคงวาในวิธีเขียนคำยืมโดยรวม ตามข้อเรียกร้องของตน

ข้อเรียกร้องให้ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์และใช้กลไกเสริมในคำยืมจากภาษาอังกฤษ ดังกล่าวมานี้ ในบทความนี้จะขอเรียกสั้นๆ ว่า “เกณฑ์ใหม่” ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการสื่อความเท่านั้น

● ถ้ามีการแก้ไขตามเกณฑ์ใหม่นี้จริง แต่ผู้ใช้ภาษาที่ไม่เห็นด้วยและไม่เขียนตามพจนานุกรมฯ จะถือว่ามี ความผิดหรือไม่

○ ไม่เป็นความผิดและไม่มียกโทษใดๆ ทั้งสิ้น จริงอยู่ ราชบัณฑิตยสถานเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดทำพจนานุกรมฉบับที่ถือว่าเป็นมาตรฐานของทางราชการ เมื่อมีการเผยแพร่พจนานุกรมฉบับที่จัดทำใหม่หรือชำระใหม่เสร็จแล้ว ก็จะมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีออกมารับรอง เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้เป็นบรรทัดฐานเรื่องตัวสะกด แต่ราชบัณฑิตยสถานก็ไม่มีอำนาจทางกฎหมายที่จะบังคับให้ใครต้องเขียนตามพจนานุกรมฯ

● คำว่า “ตัวสะกด” ดูเหมือนว่าจะมีใช้ในหลายความหมายใช่หรือไม่

○ เมื่อใช้ในความหมายอย่างแคบที่สุด “ตัวสะกด” หมายถึงตัวพยัญชนะที่ปิดท้ายพยางค์ และต้องออกเสียงตามมาตรา (= กฎเกณฑ์การออกเสียงพยัญชนะปิดท้ายพยางค์) ในอักษรวิธีภาษาไทย เช่น *ฎ* เป็นตัวสะกดในคำว่า *กฎ*, *จ* เป็นตัวสะกดในคำว่า *กิจ*, *ศ* เป็นตัวสะกดในคำว่า *เกษตร* ต่างก็จัดอยู่ใน “มาตรา กด” หรือ “แม่ กด” เพราะออกเสียงเหมือนกับ *ค* เมื่อเป็นตัวสะกด ดังในคำว่า *กค* “ตัวสะกด” เมื่อใช้ในความหมายนี้ บางทีก็เรียกว่า “พยัญชนะตัวสะกด” เพื่อมิให้กำกวม

เมื่อใช้ในความหมายอย่างกว้างที่สุด “ตัวสะกด” ใช้หมายถึงวิธีเขียนคำหรือรูปตัวเขียนในระบบภาษาโดยรวม ซึ่งเกิดจากการนำหน่วยตัวเขียน คือตัวอักษรและเครื่องหมาย ได้แก่ พยัญชนะสระ เครื่องหมายวรรณยุกต์ และเครื่องหมายอื่นๆ มาประกอบเป็นพยางค์และคำโดยทำหน้าที่ในลักษณะต่างๆ กัน กล่าวคือ อาจเป็นพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะเดี่ยว เช่น *การ*; อักษรนำ เช่น *หนัก*, *อย่า*; อักษรควบกล้ำ เช่น *กวาด*, *กรวม*, *เขลา*; สระ เช่น *ขุ*, ตัวสะกด (ในความหมายแรก) เช่น *กิน*; และตัวการ์นต์ เช่น *การ์นต์* คำว่า “ตัวสะกด” เมื่อใช้ในความหมายนี้ บางทีก็เรียกว่า “ตัวสะกดการ์นต์” เพื่อมิให้กำกวม

“ตัวสะกด” ยังอาจใช้สื่อความที่แคบเข้ามาจากความหมายอย่างกว้างที่สุด เพื่อหมายถึงวิธีเขียนหรือรูปตัวเขียนของเฉพาะคำ เช่น “ต้องแก้ตัวสะกดของคำนี้ เพราะว่ายังเขียนไม่ถูกต้อง”

“ตัวสะกด” ใน ๒ ความหมายหลังนี้ เทียบได้กับคำภาษาอังกฤษว่า “spelling” ซึ่งสื่อความหมายได้ทั้ง ๒ ระดับเช่นเดียวกับในภาษาไทย แม้ว่าองค์ประกอบและลักษณะของหน่วยตัวเขียนจะแตกต่างจากภาษาไทย

เมื่อมีการพูดถึง “ตัวสะกด” บริบทจะช่วยบอกได้ว่าใช้คำนี้ในความหมายไหน เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น จะใช้หัวเรื่องของประกาศว่า “ระเบียบการใช้ตัวสะกด” และในเนื้อหาของประกาศ จะมีคำชี้แจงซึ่งสรุปได้ว่า ให้ใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นมาตรฐานสำหรับการเขียนหนังสือไทย และให้ใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “ตัวสะกด” ในบริบทนี้จึงใช้ในความหมายอย่างกว้างที่สุด กล่าวคือ “วิธีเขียนคำหรือรูปตัวเขียนในระบบภาษา”

ตรงนี้ขอตั้งข้อสังเกตว่า ตามหลักการทั่วไป พจนานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงว่าด้วยคำในระบบภาษา จะให้ข้อมูลหลักแก่ผู้ใช้ภาษาใน ๓ ด้าน คือ ตัวสะกด วิธีออกเสียง และความหมาย การที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีมุ่งเน้นเรื่องมาตรฐานตัวสะกด เท่ากับว่าให้ความสำคัญแก่ภาษาเขียน และเป็นเครื่องพิสูจน์อย่างหนึ่งว่า ภาษาพูดมิใช่จะต้องสำคัญกว่าภาษาเขียนเสมอไป

● ผู้สนับสนุนเกณฑ์ใหม่บางคนอ้างว่า หากใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ให้ตรงตามวิธีออกเสียง ยังจะช่วยคนไทยให้ออกเสียงคำภาษาอังกฤษถูกต้องตามแบบเจ้าของภาษาได้ด้วย

○ เรื่องนี้ก็น่าจะเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนอีกเช่นกัน ในหมู่ของผู้ที่ออกมาสนับสนุน อาจเป็นเพราะพยายามหาเหตุผลมาอ้างเพื่อช่วยสนับสนุนข้อเรียกร้องนี้ให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น จึงหลงประเด็นไปว่าจะช่วยให้ออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง

ผู้เสนอเกณฑ์ใหม่ไม่เคยกล่าวอ้างเหตุผลเช่นนั้น เพียงแค่เรียกร้องเฉพาะการใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ให้ตรงกับวิธีออกเสียงคำยืมจากภาษาอังกฤษตามที่คนไทยนิยมออกเสียงกัน โดยมิได้คำนึงถึงวิธีออกเสียงในภาษาเดิม เพราะถือว่าเป็นเรื่องของอักษรวิธภาษาไทย ไม่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ แม้ว่าจะเป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษก็ตาม

อนึ่ง ในความเป็นจริง คำยืมจากภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ก็ออกเสียงไม่ตรงตามภาษาเดิมอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเสียงสระ เสียงพยัญชนะ หรือการเน้นพยางค์ ถึงหากจะใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์เข้าไปในคำยืมที่ใช้กันอยู่ในขณะนี้ ก็ไม่ช่วยให้ออกเสียงถูกต้องยิ่งขึ้นแต่อย่างใด

● ผู้เขียนบทความนี้เคยมีบทความลงใน *มติชนสุดสัปดาห์* เมื่อหลายปีก่อน ที่ใช้อักษรไทยแสดงวิธีอ่านออกเสียงชื่อภาษาอังกฤษโดยมีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ แสดงว่าเห็นพ้องกับเกณฑ์ใหม่นี้ใช่หรือไม่

○ หากดูอย่างผิวเผิน อาจเข้าใจไปว่าเป็นเรื่องเดียวกัน เนื่องจากในบทความชุดนั้น ผู้เขียนใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ ไม่ได้คู่ อักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำ และอักษรนำ แต่แท้ที่จริงเป็นคนละเรื่องกัน เพราะมีวัตถุประสงค์ต่างกัน บทความชุดนั้นมุ่งเสนอวิธีฝีกออกเสียงคำภาษาอังกฤษให้

ใกล้เคียงกับวิธีออกเสียงในภาษาเดิม มิได้พูดเฉพาะเรื่องเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น แต่ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องสระและพยัญชนะด้วย เช่นคำว่า *singing* ก็จะแนะนำให้ออกเสียงเป็น [ซิง-หัง] แทน [ซิง-กิง] อย่างที่คนส่วนใหญ่ออกเสียงกันตามความเคยชิน อักษรไทยที่ใช้แสดงวิธีออกเสียงโดยใส่ในวงเล็บเช่นนี้ จึงเข้าข่ายเป็นสัทอักษร (= ชุดตัวอักษรที่ใช้แสดงวิธีออกเสียงคำ) แต่เป็นสัทอักษรอย่างง่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นบันไดขั้นแรกที่จะช่วยให้คนไทยมีจุดตั้งต้น อันจะนำไปสู่การศึกษาและใช้สัทอักษรตามระบบสากล เช่นระบบ International Phonetic Alphabet (IPA) ในโอกาสต่อไป และได้บอกไว้ชัดเจนว่า วิธีออกเสียงที่เสนอไว้นั้นมิใช่วิธีเขียนทับศัพท์ที่ใช้ในการเขียนคำตามปกติทั่วไป และไม่สมควรนำไปใช้เช่นนั้นด้วย เพราะต้องใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์จนดูรุงรังไปหมด

● เมื่อเกิดความไม่ลงรอยระหว่างตัวละครกับวิธีออกเสียง เหตุใดผู้เรียกร้องจึงเสนอว่าต้องแก้ไขตัวละครให้คล้อยตามวิธีออกเสียง แต่ไม่เสนอให้ออกเสียงตามตัวละคร

○ เมื่อพิจารณาข้อชี้แจงของผู้เสนอเกณฑ์ใหม่ ก็อาจจะนำมาสรุปประเด็นเพื่อช่วยให้เข้าใจชัดเจนขึ้นดังนี้

ตัวละครเป็นเรื่องของภาษาเขียน ส่วนวิธีออกเสียงเป็นเรื่องของภาษาพูด การเสนอว่าต้องแก้ไขตัวละครให้คล้อยตามวิธีออกเสียง อาศัยเหตุผลหลัก ๓ ข้อ ซึ่งผู้เสนอเกณฑ์ใหม่นำมาเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน กล่าวคือ

(๑) ภาษาพูดเกิดก่อนภาษาเขียน ภาษาเขียนประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาทีหลังเพื่อใช้แทนภาษาพูด

(๒) ภาษาพูดมีความสำคัญเหนือภาษาเขียน เนื่องจากการพูดเป็นวิธีสื่อสารหลักในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ทุกเพศทุกวัย

(๓) ภาษาเขียนควรจะต้องให้เหมือนกับภาษาพูดให้มากที่สุด เมื่อมีความไม่ลงรอยเกิดขึ้น ก็ต้องไปแก้ภาษาเขียนให้คล้อยตามภาษาพูด มิใช่แก้ภาษาพูดให้คล้อยตามภาษาเขียน

หากพิจารณาให้ดี จะเห็นว่าเหตุผลหลักทั้ง ๓ ข้อที่ยกมาอ้างนี้ นำเสนอในลักษณะเป็นข้อสมมุติ คือถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นเรื่องที่รู้ๆ กันอยู่แล้ว จึงสรุปว่า ในเมื่อยอมรับเหตุผลข้อที่ ๓ ก็สมควรต้องยอมรับเกณฑ์ใหม่ตามที่เสนอด้วย

● ในแวดวงวิชาการ โดยเฉพาะในงานวิจัย มีศัพท์อยู่ ๒ คำ ที่บางครั้งก็ใช้สับสนกัน คือ “ข้อสมมุติ” กับ “สมมุติฐาน” อยากทราบว่า ๒ คำนี้ต่างกันอย่างไร

○ ข้อสมมุติ บัญญัติมาจากคำว่า *assumption* เป็นสิ่งที่ผู้ทำงานวิชาการ โดยเฉพาะผู้เขียนตำราหรือผู้วิจัยถือว่าเป็นจริงโดยไม่ต้องพิสูจน์ เพื่อใช้เป็นฐานรองรับงานวิชาการที่กำลังจะดำเนินการ เช่น เมื่อจะเขียนตำราไวยากรณ์อังกฤษให้นักศึกษามหาวิทยาลัยใช้ ก็มักมีข้อสมมุติว่าผู้ที่ใช้ตำรานั้นมีความรู้และทักษะภาษาอังกฤษที่พึงมีในระดับมัธยมมาก่อน มิเช่นนั้นแล้ว ตำราไวยากรณ์ขั้น

สูงทุกฉบับคงต้องเริ่มจาก ABC เพื่อให้ความรู้ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานขึ้นมา ส่วนผู้ใช้ตำราจะมีความรู้และทักษะเช่นว่านั่นจริงหรือไม่ มิใช่เรื่องที่คุณเขียนตำราจะไปพิสูจน์

ส่วน **สมมุติฐาน** บัญญัติมาจากคำว่า **hypothesis** เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยคิดว่า **คาดว่า** หรือ **เชื่อว่า** น่าจะเป็นจริง และจะต้องพิสูจน์ต่อไป อาจด้วยงานวิจัยชิ้นที่กำลังทำอยู่นั้นเอง สมมุติฐาน (ซึ่งอาจเกิดจากจินตนาการ การตรึกโดยใช้ตรรกะ การสังเกต หรือการประมวลจากข้อเท็จจริงที่มีข้อมูลอยู่แล้วในสาขาวิชานั้นๆ) จึงมักใช้เป็นจุดตั้งต้นของงานวิจัยส่วนใหญ่ เพื่อต้องการจะพิสูจน์ว่าเป็นจริงตามที่คาดหมายไว้หรือไม่

- เหตุใดจึงต้องปรามารเรื่องข้อสมมุติในประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่
- ในการโต้แย้งทางวิชาการ นักวิชาการอาจจะยกเหตุผลมาสนับสนุนทัศนะของตนโดยถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นเรื่องที่รู้ๆ กันอยู่ว่าเป็นจริงตามนั้น ผู้อ่านหรือผู้ฟังก็อาจคล้อยตาม เพราะศรัทธาในความเชี่ยวชาญของผู้แสดงทัศนะ โดยมีทันได้ถูกคิดหรือเฉลียวใจที่จะตรวจสอบก่อน หรือไม่ก็ไม่สนใจ ไม่มีเวลา หรือไม่มีความรู้พอที่จะตรวจสอบ ฉะนั้น เพื่อความรอบคอบ ในการโต้แย้งทางวิชาการ บางครั้งก็อาจต้องเริ่มจากการย้อนไปพิจารณาข้อสมมุติที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อความเป็นจริงตามนั้นหรือไม่ แค่นั้นเพียงไร ถ้าข้อสมมุติเกิดไม่เป็นจริงขึ้นมาแม้เพียงบางส่วน ก็ทำให้ฐานการอ้างเหตุผลนั้นอ่อนแอ ส่งผลให้ข้อกล่าวอ้างเหตุผลต่างๆ ที่ตามมา ซึ่งต้องอาศัยข้อสมมุตินั้นเป็นฐาน พลอยไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปด้วย

บทความเรื่องนี้เขียนขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นว่า ข้อสมมุติที่ใช้อ้างเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ใหม่ มีจุดอ่อนให้โต้แย้งได้ ทำให้การเชื่อมโยงเหตุผลจนนำมาสู่ข้อเสนอให้ใช้เกณฑ์ใหม่ มีน้ำหนักทางวิชาการไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมาได้

- ภาษาเขียนเกิดภายหลังภาษาพูดจริงหรือไม่
- ภาษาส่วนใหญ่จะมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นความจริงที่ว่าภาษาเขียนเกิดภายหลังภาษาพูด ดังจะเห็นได้ว่าแม้ในปัจจุบัน บางภาษาอาจมีเพียงภาษาพูดที่ใช้กันมานาน แต่ก็ยังไม่มีการเขียนสักที นักภาษาศาสตร์แสดงหลักฐานยืนยันว่า ในขณะที่ภาษาพูดมีใช้มาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ภาษาเขียนเพิ่งมีใช้เพียงเมื่อไม่กี่พันปีมานี้เอง
- ภาษาพูดมีความสำคัญเหนือภาษาเขียนจริงหรือไม่
- เป็นข้ออ้างที่นักภาษาศาสตร์หลายคนชอบนำมาใช้และอ้างต่อๆ กันมา แต่ถ้อยลองพิจารณาให้ดี ก็เห็นว่าข้ออ้างนี้ออกจะสุดโต่งและหละหลวมเกินไป เพราะยังมีตัวแปรอีกหลายอย่างที่ได้นำมา

พิจารณาประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริบทในการสื่อสาร และวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร เป็นต้น ในบางกาลเทศะ ภาษาเขียนอาจมีความสำคัญเหนือภาษาพูดก็ได้

เมื่อพูดถึงตรงนี้ จึงขอถือ โอกาสทบทวนบทบาทและความสำคัญของภาษาเขียนในสังคม อารยะของมนุษย์ ดังนี้

- ภาษาเขียนใช้บันทึกความหมายหรือสารที่ประสงค์จะสื่อให้เป็นหลักเป็นฐาน และอาจใช้ทดแทนภาษาพูดเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่และ/หรือต่างเวลา

- ก่อนที่เทคโนโลยียุคปัจจุบันจะเจริญก้าวหน้าจนสามารถบันทึกเสียงพูดได้ ภาษาเขียนเป็นสื่อทางภาษารูปแบบเดียวหรือวิธีเดียวที่สามารถบันทึกไว้และเก็บรักษาไว้ได้ถาวร เป็นปัจจัยหลักที่เอื้ออำนวยให้คนรุ่นหลังสามารถสืบทอดศิลปวิทยาการจากคนรุ่นก่อน มิฉะนั้น การถ่ายทอดก็ต้องใช้วิธีมุขปาฐะ คือบอกปากต่อปาก ซึ่งต้องอาศัยความทรงจำและการท่องจำเป็นอย่างมาก และถ้าทรงจำคลาดเคลื่อนหรือขาดตกบกพร่อง ก็ทำให้ข้อมูลความรู้ต่างๆ พลอยคลาดเคลื่อนหรือขาดตกบกพร่องไปด้วย

- วิชาการบางแขนงที่มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ตรรกศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หรือมีข้อมูลความรู้รายละเอียดปลีกย่อยมาก เช่น แพทยศาสตร์ ยากที่จะถ่ายทอดสื่อสารกัน ได้หากไม่ใช่ภาษาเขียน

- แม้ว่าในสมัยปัจจุบันที่สามารถบันทึกเสียงพูดได้ ในหลายสถานการณ์ ภาษาเขียนก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น สัญญาระหว่างบุคคลหรือนิติบุคคล หรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ก็ยังต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร

- ในสังคมทั่วไป แม้ว่าคนปรกติทุกคนจะพูดได้ แต่ต้องเป็นผู้มีการศึกษาเท่านั้นจึงจะอ่านออกเขียนได้ และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอาชีพมากกว่าคนที่อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่เป็น

- ภาษาเขียนเอื้อให้ผู้ใ้ภาษาเดียวกันแต่มีสำเนียงภาษาพูดต่างกันตามภาษาถิ่นของตนสามารถสื่อสารกันได้ เช่น จีนแคะ จีนไหหลำ จีนกวางตุ้ง จีนฮกเกี้ยน และจีนแต้จิ๋ว จะมีสำเนียงแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้างจนถึงขั้นสื่อสารกันไม่รู้เรื่อง แต่จะสามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษาเขียน ซึ่งมีรูปแบบเดียวกัน

- ในการเรียนภาษาต่างประเทศ บทเรียนส่วนใหญ่ต้องใช้ภาษาเขียนเป็นสื่อหลัก แม้กระทั่งบทเรียนการฟังและการพูด ก็มักต้องมีส่วนที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและเข้าใจความหมายที่สื่อสารกันมากยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้ในการตรวจสอบความเข้าใจภาษาของผู้เรียนอีกด้วย

- ในบางโอกาส ภาษาเขียนยังใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสื่อสารระหว่างเจ้าของภาษากับผู้พูดภาษานั้นที่มีใช้เจ้าของภาษา เช่น เมื่อฝรั่งเจ้าของภาษาพูดภาษาอังกฤษด้วยสำเนียงที่ถูกต้อง คนไทยก็ฟังไม่เข้าใจ ครั้นเมื่อคนไทยพูดภาษาอังกฤษด้วยสำเนียงผิดๆ ฝรั่งก็ฟังไม่เข้าใจเช่นกัน ใน

สถานการณ์การสื่อสารเช่นว่านี้ เมื่อใช้ภาษาเขียนแทนภาษาพูด ก็อาจช่วยคลี่คลายหรือบรรเทาปัญหาในการสื่อสารได้

สรุปว่า ข้ออ้างว่า “ภาษาพูดมีความสำคัญเหนือภาษาเขียน” นั้น เป็นจริงโดยสัมพัทธ์ (relatively true) มิใช่เป็นจริงโดยสัมบูรณ์ (absolutely true) ข้ออ้างนี้เมื่อใช้เป็นข้อสมมุติในการโต้แย้งทางวิชาการ จึงต้องนำมาพิจารณาโดยรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วนเป็นกรณีๆ ไป

ในกรณีการยืมคำจากภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบัญญัติศัพท์วิชาการด้วยวิธีทับศัพท์ตามที่นิยมปฏิบัติกันมา จะถือตัวสะกดของคำยืมเป็นหลัก เพื่อให้การเขียนคำเป็นระเบียบเดียวกัน และเพื่อให้มีเบาะแสเพียงพอที่จะให้ผู้รู้ภาษาสามารถนึกสวย้อนกลับไปหาคำในภาษาเดิมได้ ดังที่จะอธิบายต่อไป

● ข้อสมมุติที่ว่า “ภาษาเขียนควรจะต้องให้เหมือนกับภาษาพูด” นั้นถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริงแค่ไหน

○ การที่ภาษาเขียนจะเหมือนกับภาษาพูดได้มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับว่าระบบตัวเขียนมีลักษณะอย่างไร

ระบบตัวเขียนของภาษา อาจแบ่งออกได้เป็น ๓ แบบใหญ่ ได้แก่

• แบบที่ ๑: **logographic** สัญลักษณ์แต่ละตัวใช้แทนคำ (word) ก็มี หรือหน่วยคำ (morpheme) ก็มี (ในกรณีที่เป็นหน่วยคำ ก็ต้องนำไปประสมกับหน่วยคำอื่นจึงจะสำเร็จเป็นคำได้) ดังเช่นคำว่า 汉字 (hànzi) เขียนด้วยตัวอักษรภาษาจีน และใช้หมายถึง “ตัวหนังสือจีน” ในที่นี้ ตัวอักษรหนึ่งใช้แทนคำหนึ่ง กล่าวคือ 汉 “จีน” + 字 “ตัวหนังสือ”

• แบบที่ ๒: **syllabic** สัญลักษณ์แต่ละตัวใช้แทนพยางค์ (syllable) ดังเช่นคำว่า ひらがな (hiragana) และ カタカナ (katakana) ซึ่งเป็นชื่อของชุดอักขระที่ใช้แทนพยางค์ อันเป็นส่วนหนึ่งในระบบตัวเขียนของภาษาญี่ปุ่น คือ hiragana และ katakana ตามลำดับ โดยเขียนด้วยตัวอักษรชุดนั้นๆ อักษรตัวหนึ่งใช้แทนพยางค์หนึ่ง

• แบบที่ ๓: **alphabetic** สัญลักษณ์แต่ละตัวใช้แทนหน่วยเสียง (phoneme) อันมีหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระเป็นหลัก ดังในคำว่า *letter* “อักษร” ในภาษาอังกฤษซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรโรมัน มีตัวอักษร *l, t* และ *r* แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ และตัวอักษร *e* แทนหน่วยเสียงสระ

ส่วนในชุดอักษรภาษาไทย นอกจากสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระแล้ว ยังมีสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์เพิ่มเข้ามาด้วย ดังในคำว่า จ้า ตัวอักษร จ แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ รูปสระ ๗ แทนหน่วยเสียงสระ และ เครื่องหมายวรรณยุกต์ * แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

ระบบตัวเขียนแบบที่ ๓ ซึ่งใช้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียง จะเอื้อให้ลัดกับเสียงพูดได้ใกล้ที่สุด เนื่องจากประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเพื่อแทนเสียงพูดโดยตรง แม้กระนั้นก็ตาม

ภาษาที่ใช้ระบบตัวอักษรที่ยังมีข้อจำกัดอยู่ดี ดังในภาษาอังกฤษ อักษรตัวเดียวกันอาจใช้แทนเสียงที่ต่างกัน เช่น *u* ใช้แทนเสียงสระ [อุ] ในคำว่า *put* แต่แทนเสียงสระ [อะ] ในคำว่า *putt* ที่ใช้ในภาษากอล์ฟ

ในทางกลับกัน เสียงเดียวกันอาจใช้ตัวอักษรต่างกันเขียนแทน เช่น เสียง [อี] อาจใช้ *e* ในคำว่า *me, ee* ในคำว่า *feet, ea* ในคำว่า *beat* เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีอักษรที่ปรากฏในภาษาเขียน แต่กลับไม่ออกเสียงในภาษาพูด เช่น อักษร *k* และ *gh* ในคำว่า *knight* ในภาษาอังกฤษโบราณต้องออกเสียงด้วย แต่เมื่อเวลาผ่านไปหลายร้อยปีแม้ตัวสะกดจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่วิธีออกเสียงได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

ในทางกลับกัน เสียงบางเสียงก็ไม่ปรากฏในตัวสะกด เช่น ในสำเนียงแบบอังกฤษ บางคนจะออกเสียงวลี คือ *law and order* เสมือนหนึ่งเขียนว่า *lawr and order* กล่าวคือออกเสียง /r/ แทรกเข้าไปในระหว่างเสียงสระที่ลงท้ายคำแรกกับเสียงสระที่ขึ้นต้นคำที่ ๒ (เรียกว่า “intrusive r”) เพื่อช่วยให้ออกเสียงสะดวกขึ้น

ดังนั้น ข้ออ้างที่ว่า “ภาษาเขียนควรจะต้องให้เหมือนภาษาพูด” จึงเป็นจริงเฉพาะในบางบริบท และอาจทำให้เป็นจริงได้ในระดับหนึ่งตามเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง แต่มิใช่เป็นจริงโดยสมบูรณ์ในทุกกรณี

- ในภาษาอังกฤษ เมื่อมีความไม่ลงรอยระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียง เขามีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- ในภาษาอังกฤษ ความพยายามที่จะปรับระบบตัวสะกดให้ใกล้กับวิธีออกเสียงนั้นมีมาแล้วหลายต่อหลายครั้งในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา ทั้งโดยบุคคลบ้าง คณะบุคคลบ้าง แต่ก็ไม่อาจประสบความสำเร็จ การปรับเปลี่ยนตัวสะกดจึงเกิดขึ้นเฉพาะคำ และถือเป็นส่วนปลีกย่อยมากในภาษาทั้งระบบ เช่น เขียน *thru* แทน *through* และ *nite* แทน *night* ในภาษาแบบอเมริกัน แต่ก็ไม่ถึงกับใช้เป็นมาตรฐานทั่วไปคือแทนคำที่สะกดแบบเดิมโดยสิ้นเชิง พจนานุกรมจะกำกับวิธีเขียนแบบใหม่นี้ว่า *informal* คือเป็นภาษาที่มีใช้พิธีการ

เมื่อไม่อาจแก้ไขวิธีเขียนตัวสะกดที่ใช้ตามปกติได้ จึงทำให้มีผู้คิดระบบสัทอักษรขึ้นมาเพื่อใช้แสดงวิธีออกเสียงคำ ระบบสัทอักษรดังที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาอังกฤษล้วนในยุคปัจจุบัน มีหลักพื้นฐานว่า

- หน่วยเสียงเดียวใช้แทนด้วยสัญลักษณ์เดียวเท่านั้น
- สัญลักษณ์เดียวใช้แทนหน่วยเสียงเดียวเท่านั้น

เช่น เสียง [อี] ดังในคำว่า *see* และ *sea* ใช้สัญลักษณ์ /i:/ เสมอ และสัญลักษณ์ /i:/ จะใช้แทนเฉพาะเสียง [อี] เท่านั้น

เนื่องจากสัทอักษรเป็นตัวเขียน การคิดระบบสัทอักษรขึ้นมา จึงสะท้อนถึงความพยายามที่จะให้ภาษาเขียนสอดคล้องกับภาษาพูด แต่สัทอักษรมิใช่ภาษาธรรมชาติ (natural language) ที่

เกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการตามครรลองปรกติเพื่อใช้สื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน สัทอักษรจึงเข้า
ข่ายเป็นภาษาประดิษฐ์ (artificial language) ลักษณะหนึ่ง มีวิธีใช้ในบริบทที่จำกัด และต้องใช้
ร่วมกับตัวเขียนตามปรกติของภาษาธรรมชาติ ไม่อาจใช้ตามคำฟังเพื่อทดแทนภาษาธรรมชาติได้เลย

แม้ในพจนานุกรมจะใช้สัทอักษรแสดงวิธีออกเสียงคำภาษาอังกฤษ การให้ข้อมูลในระดับ
หน่วยเสียงดังที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ ก็เป็นเพียงแนวกว้างๆ ยังไม่อาจให้ข้อมูลละเอียดพอที่จะให้ตรง
ตามวิธีออกเสียงจริงได้ เช่น ตัวอักษร *p* ในคำว่า *pin* กับ *spin* จะออกเสียงต่างกัน (เทียบได้กับเสียง
[พ] กับเสียง [ป] ตามลำดับ) แต่ทั้ง ๒ เสียงที่ออกต่างกันอย่างนี้ถือเป็นรูปแปร (variant) ของ
หน่วยเสียงเดียวกัน จึงใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทน คือ /p/

ที่ยกตัวอย่างจากภาษาอังกฤษมาอภิปราย ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ความไม่ลงรอยในลักษณะที่
สัมพันธ์กันแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียงนี้ ถือเป็นเรื่องปรกติธรรมดา และมี
อยู่ไม่น้อยในภาษาต่างๆ จึงน่าจะเป็นเครื่องเตือนใจว่า ความมุ่งมั่นที่จะให้ภาษาเขียนต้องเหมือนกับ
ภาษาพูดนั้นขัดกับลักษณะธรรมชาติของภาษา ความพยายามในทิศทางดังกล่าวจึงหวังได้ยากว่าจะ
ประสบผลสำเร็จ มิหนำซ้ำกลับจะไปสร้างปัญหาในด้านอื่นๆ อีก

อย่างไรก็ตาม นี่เป็นเพียงมุมมองในลักษณะกว้างๆ ทั่วไป ซึ่งยังจะต้องนำไปพิจารณา
ร่วมกับเหตุผลและข้อเท็จจริงประเด็นอื่นๆ ต่อไป

- ฝ่ายสนับสนุนให้ใช้เกณฑ์ใหม่ได้อ้างว่า คำยืมจากภาษาอังกฤษถือว่ากลายเป็นคำไทยไปแล้ว จึงออกเสียง
ตามความถนัดแบบไทย และต้องเขียนตามอักขรวิธีภาษาไทย ประเด็นนี้มีน้ำหนักมากน้อยเพียงไร
- คำที่ทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย ก็ถือได้ว่าเป็นคำไทย และมักจะมีการ
ปรับวิธีออกเสียงและตัวสะกดตามหลักอักขรวิธีของไทย ซึ่งเป็นลักษณะปรกติธรรมดาในการยืมคำ
ข้ามภาษา เช่น คำว่า *technology* เขียนทับศัพท์เป็น *เทค โน โลยี* และออกเสียงว่า [เท็ก-โน-โล-ยี] ก็มี
[เท็ก-โน-โล-ยี่] ก็มี ซึ่งไม่ตรงกับวิธีออกเสียงในภาษาเดิม คือ /tek' nɒlədʒi/ ตามสำเนียงอังกฤษ
ทั่วไป หรือ /tek' nɑ:lədʒi/ ตามสำเนียงอเมริกันทั่วไป

อย่างไรก็ดี การที่พูดว่า “ต้องเขียนตามอักขรวิธีภาษาไทย” นั้นออกจะหละหลวม
เกินไป จำเป็นต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบและอธิบายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- ระยะเวลาที่มักได้ยินคำนี้บ่อย อยากทราบว่าเป็น “อักขรวิธี” คืออะไร
- “อักขรวิธี” เป็นระบบย่อยของไวยากรณ์ (=ระเบียบกฎเกณฑ์โดยรวมของภาษา) ประกอบด้วย ๒
ส่วน ได้แก่
 - กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีออกเสียงคำ ทางภาษาศาสตร์เรียกว่า **phonology** (*phono-* “เสียง” +
-logy “ศาสตร์”)

• กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีเขียนคำ ทางภาษาศาสตร์เรียกว่า **graphology** (*grapho-* “ตัวเขียน; การเขียน” + *-logy* “ศาสตร์”) บางตำราก็เรียกว่า **orthography** (จาก *ortho-* “ถูกต้อง” + *-graphy* “การเขียน”)

สำหรับภาษาที่ใช้ตัวอักษรในระบบตัวเขียน ก็อาจพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ว่า “อักษรวิธี” เป็นระเบียบกฎเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องวิธีออกเสียง (pronunciation) ส่วนหนึ่ง และเรื่องตัวสะกด (spelling) อีกส่วนหนึ่ง ทั้ง ๒ ส่วนแม้จะสัมพันธ์กัน แต่ก็ต้องแยกเป็นคนละระบบกัน ด้วยเหตุผลว่า ภาษาพูดกับภาษาเขียนมีลักษณะแตกต่างกัน และมีวิวัฒนาการแตกต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้เรียนภาษาจึงต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ทั้ง ๒ ส่วนควบคู่กันไป ผู้ใช้ภาษาที่เขียนตัวสะกดของคำใดได้ถูกต้องและออกเสียงคำนั้นได้ถูกต้องด้วย ก็แสดงว่าเข้าใจกฎเกณฑ์เรื่องตัวสะกดและวิธีออกเสียง และยังเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ทั้ง ๒ ส่วนด้วย

ว่าเฉพาะอักษรวิธีภาษาไทย หากเป็นคำไทยแท้ๆ (กล่าวคือ คำที่มีได้ยืมมาจากภาษาอื่นหรือไม่อาจสืบสาวได้ว่ามาจากภาษาอื่น) ตัวสะกดกับวิธีออกเสียงก็จะสัมพันธ์กันใกล้ชิด คำส่วนใหญ่เมื่อออกเสียงอย่างไร ก็จะเขียนตามนั้น เช่น เมื่อออกเสียง [อะ] ท้ายพยางค์ ก็จะประวิสรรชนีย์ เช่น *กะทะ* ต่างจากวิธีเขียนคำยืมจากภาษาบาลี เช่น *สรมะ* (ซึ่งประวิสรรชนีย์เฉพาะท้ายคำ) เมื่อพยางค์ใดมีเสียงตัวสะกด พยัญชนะตัวสะกดก็จะใช้เฉพาะตัวที่พื้นฐานที่สุดเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ แม่ กก ก็ใช้เฉพาะพยัญชนะ ก อย่างเดียว เช่น *กูกัก* จะไม่ใช่ *ข, ค* หรือ *ฃ* (ส่วน *ช* และ *ค* ไม่จำเป็นต้องพูดถึง เพราะเลิกใช้แล้ว) ต่างกับคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งมีใช้ทั้ง ๔ ตัว เช่น *วิบาก, เลข, นาค, อนรรฆ*

ในทางกลับกัน คำส่วนใหญ่เมื่อเขียนอย่างไร ก็มักจะออกเสียงตามนั้น เช่น *คา, ข่า, ข้า/ค่า/ฆ่า, คำ, ขา*

ด้วยเหตุนี้ คำไทยแท้ส่วนใหญ่ใน *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน* จึงไม่จำเป็นต้องบอกวิธีออกเสียง ถ้าแม่้นจะบอกวิธีออกเสียงของทุกคำโดยใช้อักษรไทย วิธีออกเสียงของคำไทยแท้ส่วนมากก็จะไม่ต่างไปจากตัวสะกดตามปกติของคำนั้นๆ เช่น *จาก* ออกเสียงว่า [จาก] ซึ่งมีได้ให้ข้อมูลอะไรเพิ่มเติมขึ้นมาเลย

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องตัวสะกดที่สัมพันธ์กับวิธีออกเสียง ก็มีข้อยกเว้นอยู่บ้าง เช่น *เงิน* ออกเสียงสั้น ในขณะที่คำอื่นๆ ที่มีโครงสร้างคำลักษณะเดียวกันจะออกเสียงยาว เช่น *เกิน, เค้น, เมิน* (แต่ก็ไม่มีใครเขียน *เงิน* เป็น *เงิน* เพราะจะดูรุงรังโดยไม่จำเป็น) หรือคำว่า *น้ำ* เมื่อใช้โดดๆ คือไม่ประสมกับคำอื่น หรือเมื่อต่อท้ายคำอื่นในคำประสม เช่น *แม่น้ำ* ก็จะออกเสียงยาวเป็น [น้ำม] ไม่ออกเสียงสั้นเป็น [น้ำ] แต่เมื่อนำหน้าคำอื่นในคำประสม ก็จะออกเสียงสั้นตามตัวสะกด เช่น *น้ำมัน* ออกเสียงว่า [น้ำม-มัน] มิใช่ [น้ำม-มัน] ในแง่ตัวสะกด ก็เขียนเพียงอย่างเดียว คือ *น้ำ* ไม่จำเป็นต้องดัดแปลงตัวสะกดตามวิธีออกเสียงเป็น *น้ำม* เมื่อออกเสียงยาว หรือ *น้ำ* เมื่อออกเสียงสั้น ผู้ใช้ภาษา

ที่คุ้นกับภาษาไทยมากพอ แม้จะเป็นชาวต่างชาติต่างภาษา ย่อมจะทราบว่าควรจะเขียนอย่างไรและออกเสียงอย่างไร

- ถ้าเป็นคำยืมจากภาษาอื่น จะมีข้อแตกต่างจากการเขียนและการออกเสียงคำไทยแท้ๆ อย่างไรก็ตามบ้างหรือไม่
 - ถ้าเป็นคำยืม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียง ก็อาจมีความซับซ้อนมากขึ้นตามเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่ลักษณะของภาษาเดิมที่เป็นต้นแหล่งของคำยืม ลักษณะระบบตัวเขียน โครงสร้างคำศัพท์ วิธีเขียน และวิธีออกเสียงในภาษาเดิม วิธีทับศัพท์หรือรับคำยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย ตลอดจนถึงความหมายในภาษาเดิมและความหมายที่อาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อรับคำยืมนั้นเข้ามาใช้ในภาษาไทยแล้ว ดังที่จะอธิบายขยายความต่อไป

- ในภาษาไทย มีคำยืมจากภาษาจีนอยู่ไม่น้อย การเขียนคำยืมกลุ่มนี้มีกฎเกณฑ์อย่างไร
 - ภาษาจีนกับภาษาไทยจัดอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกัน คือ ตระกูลจีน-ทิเบต ต่างก็เป็นภาษาคำโดด ภาษาจีนใช้ระบบตัวเขียนแบบ logographic สัญลักษณ์แต่ละตัวจะใช้แทนคำหรือหน่วยคำ อักษรแต่ละตัวจะมีเสียงวรรณยุกต์อยู่ด้วย แม้จะไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับก็ตาม ลักษณะร่วมที่สำคัญคือ วรรณยุกต์ในภาษาจีนและภาษาไทยถือเป็นหน่วยเสียงด้วย (นอกเหนือจากหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะ) เนื่องจากว่ามีอำนาจจำแนกความหมายคำเมื่อเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนไป ดังในคำภาษาจีน (แสดงสำเนียงจีนกลางด้วยระบบ pinyin) ต่อไปนี้ 吗 [ma] “ใช่หรือไม่ (ใช้ในคำถาม)”, 妈 [mā] “แม่” และ 吗 [mà] “ดำ” ทั้ง ๓ คำนี้มีรูปตัวเขียนประกอบขึ้นมาจากอีกคำหนึ่ง คือ 马 [mǎ] “ม้า” การผันเสียงวรรณยุกต์ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนเช่นนี้จึงไม่แตกต่างจากลักษณะของภาษาไทย เช่น มา, ม้า และ หมา ถึงแม้ว่าระบบตัวเขียนจะต่างแบบกันก็ตาม

เมื่อมีการยืมคำจากภาษาจีนมาใช้ ก็จะแปลงอักษรจีนมาเป็นอักษรไทยตามสำเนียงภาษาถิ่นของจีนที่รับเข้ามา (มักเป็นสำเนียงจีนแต้จิ๋ว) โดยอาจมีการดัดแปลงวิธีออกเสียงด้วย คำยืมจากภาษาจีนจะใช้อักษรวิธีการเขียนคำไทยแท้โดยอนุโลม เช่น แม่ กก จะใช้เฉพาะ ก เป็น ตัวสะกดเท่านั้น เช่น สี่ก๊ก ไม่ใช้ ข, ค, หรือ ฉ นอกจากนี้ ยังมีการใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในลักษณะที่ไม่แตกต่างจากคำไทยแท้ เช่น ก้วยเต๋ยว, เต้าหู้ ฯลฯ

- เมื่อผู้ใช้ภาษาไทยพบเห็นคำยืมจากภาษาจีนซึ่งมักมีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับอยู่ด้วย เหตุใดจึงยอมรับได้ โดยไม่รู้สึกละอายแต่อย่างใด

- เรื่องนี้อาจอธิบายเป็นหลักกว้างๆ ได้ว่า กระบวนการใช้ภาษาจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดรู้ของผู้ใช้ภาษา (language user's perception) เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ การใช้ความคิดเชื่อมโยง (association) และแนวเทียบ (analogy) เป็นเครื่องมือในการจัดการข้อมูลทางภาษาที่รับหรือเรียนมา และเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมต่อข้อมูลนั้นๆ

เมื่อพบคำยืมจากภาษาจีน ผู้ใช้ภาษาไทยจะจัดเข้าพวกโดยคิดเชื่อมโยงกับภาษาไทย เนื่องจากมีลักษณะทางภาษาที่คล้ายคลึงกันหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะที่เป็นคำโดดและมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ถึงแม้ว่าผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่อาจไม่ทราบข้อมูลทางวิชาการว่าทั้ง ๒ ภาษานี้ อยู่ในตระกูลภาษาเดียวกันก็ตาม

เมื่อเชื่อมโยงเช่นนี้แล้ว ก็จะใช้แนวเทียบในเรื่องอักษรวิธีกาภาษาเขียน เช่น เมื่อคำไทยแท้มีการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ อักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำ อักษรนำ และไม้ไต่คู้ (ซึ่งมีผลต่อการผันวรรณยุกต์ในโครงสร้างคำบางลักษณะด้วย) คำยืมและชื่อเฉพาะจากภาษาจีนก็น่าจะใช้กลไกอย่างเดียวกันในการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเขียนด้วย เช่น

- *เอี่ยมจุ้น* – ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ทั้ง ๒ พยางค์
- *ขงจื้อ* – ใช้อักษรสูงในพยางค์แรกเพื่อแสดงเสียงจัตวา
- *เหลาจื้อ* – ใช้อักษรนำในพยางค์แรกเพื่อช่วยแสดงเสียงจัตวา
- *ซีเซ็กกล้วย* – ใช้ไม้ไต่คู้ในพยางค์ที่ ๒ ส่งผลให้สระออกเสียงสั้น และวรรณยุกต์ผันเป็นเสียงตรี

เสียงตรี

ผู้ใช้ภาษาไทยที่เป็นเจ้าของภาษา หรือใช้ภาษาไทยจนชำนาญ ส่วนใหญ่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองคล้ายกัน ต่อข้อมูลทางภาษาที่พบเห็นในสถานการณ์เช่นนี้ กล่าวคือ จะรู้สึกว่าการยืมหรือชื่อเฉพาะจากภาษาจีนอาจใช้ร่วมกับคำไทยได้อย่างกลมกลืน แต่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถแยกได้ว่าคำที่อ่านพบคำไหนเป็นคำยืมหรือชื่อเฉพาะจากภาษาจีน คำไหนไม่ใช่ และแม้ว่าคำยืมหรือชื่อเฉพาะจากภาษาจีนมีการใช้กลไกต่างๆ ในการผันเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเลียนวิธีออกเสียงในภาษาเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ ก็ไม่รู้สึกว่ารกหูรกตาแต่อย่างใด

● ถ้าคำยืมและชื่อเฉพาะจากภาษาอังกฤษจะใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์อย่างคำยืมและชื่อเฉพาะจากภาษาจีนบ้าง จะมีข้อขัดข้องหรือไม่อย่างไร

○ หากดูอย่างผิวเผิน ก็ไม่น่าจะขัดข้อง ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อคนไทยออกเสียงคำยืมและชื่อเฉพาะจากภาษาต่างประเทศในบริบทของภาษาไทย ก็มีแนวโน้มจะสอดคล้องเสียงวรรณยุกต์ตามระบบเสียงภาษาไทยเข้าไปในทุกพยางค์โดยอัตโนมัติตามความเคยชิน ไม่ว่าภาษาต่างประเทศที่เป็นต้นแหล่งของคำยืมและชื่อเฉพาะนั้นเป็นภาษาที่ใช้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในการจำแนกความหมายคำอย่างเช่นในภาษาไทยหรือไม่ เช่น *桌* [เตา] > *โต๊ะ* [โต๊ะ] (คำยืมจากภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว ซึ่งมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์) หรือ *paper* > *เปเปอร์* [เป-เป้อ] (คำยืมจากภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์) ในกรณีที่ภาษาเดิมมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ก็จะไม่คำนึงถึงว่าเสียงวรรณยุกต์ที่คนไทยใช้ตามความนิยมนั้นจะตรงหรือไม่ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเดิม เช่น *林* [ลิ้ม] > *ลิ้ม* [ลิ้ม] (เมื่อใช้เป็นแซ่ หรือนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของนามสกุลภาษาไทย) จะตรงตามเสียงวรรณยุกต์ในสำเนียง

จีนแต้จิ๋ว ส่วน 疎 [ตั้ง] > ตั้ง [ตั้ง] (เมื่อใช้เป็นแซ่ หรือนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของนามสกุลภาษาไทย) จะไม่ตรงตามเสียงวรรณยุกต์ในสำเนียงจีนแต้จิ๋ว

ว่าเฉพาะคำยืมจากภาษาอังกฤษ นอกจากมีการใส่เสียงวรรณยุกต์ไทยเข้าไปในภาษาพูดแล้ว ในภาษาเขียนที่ใช้กันมานาน บางคำก็มีการใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับด้วย เช่น *shirt* > เซ็ต, *ribbon* > ริบบิ้น

แต่เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าคำยืมและชื่อเฉพาะจากภาษาอังกฤษจำนวนมากไม่นิยมใช้กลไกในการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเขียน ก็ทำให้ต้องมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์นี้ใหม่เพื่อหาคำอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

คำตอบในเรื่องนี้น่าจะอยู่ที่ความคิดเชื่อมโยงและแนวเทียบดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาไทยจะคิดเชื่อมโยงภาษาอังกฤษเข้ากับภาษาบาลีและสันสกฤต ด้วยเหตุผลหลัก ๓ ประการ ดังนี้

(๑) ภาษาอังกฤษก็ดี ภาษาบาลีและสันสกฤตก็ดี อยู่ในตระกูลภาษาอินเดีย-ยุโรป (หรืออินโด-ยูโรเปียน) เหมือนกัน (ในขณะที่ภาษาไทยและภาษาจีนอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต)

(๒) คำภาษาบาลีและสันสกฤตส่วนใหญ่ยังมีหลายพยางค์ เป็นภาษาประเภทเดิมวิภัติปัจจัย กล่าวคือ มีการผันรูปคำเพื่อแสดงความหมายทางไวยากรณ์ เช่น บอ กอ คี ต กาล ของ คำ กริ ยา บอ ก พหู พจน์ ของ คำ นาม ฯลฯ คำในภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ก็ยังมีหลายพยางค์เช่นกัน และมีการผันรูปคำเช่นกัน นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังมีคำจำนวนมากที่ยืมมาหรือสร้างมาจากคำกรีกและคำลาติน ซึ่งมีลักษณะทางไวยากรณ์ใกล้เคียงกับคำบาลีและสันสกฤตยิ่งขึ้นไปอีก (ในขณะที่ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาคำโดด ไม่มีการผันรูปคำ)

(๓) ภาษาอังกฤษก็เช่นเดียวกับภาษาบาลีและสันสกฤต ที่ไม่มีการใช้วรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในการจำแนกความหมายคำ (ในขณะที่ภาษาไทยและภาษาจีนใช้วรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในการจำแนกความหมายคำ)

● คำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตมีกฎเกณฑ์อักขรวิธีผิดแผกไปจากอักขรวิธีพื้นฐานของภาษาไทยบ้างหรือไม่

○ ตำราหลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ) ซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานของไวยากรณ์แนวจารีตนิยม (traditional grammar) มีคำอธิบายค่อนข้างละเอียดเกี่ยวกับอักขรวิธีของคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตโดยเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะหลายอย่างแตกต่างจากอักขรวิธีของคำไทยแท้

อย่างเช่นในข้อ ๑๕ ท่านอธิบายว่า “คำบาลีและสันสกฤต ซึ่งไม่มีกำหนดเสียงวรรณยุกต์ ครั้นตกมาในภาษาไทย เราอ่านตามเสียงอักษร สูง กลาง ต่ำ ของเรา ไม่ต้องใช้ วรรณยุกต์ แต่มีบางคำที่แผลงออกไปจากนี้” (เช่น พาทะ แผลงเป็น พ่าห์ ดังในคำว่า ครูทพ่าห์)

ท่านยังอธิบายต่อไปถึงวิธีออกเสียงคำที่มาจากบาลีและสันสกฤตว่า อาจมีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบอักษรนำ เช่น *ติลก* มีได้ออกเสียงตามตัวสะกดเป็น [ติ-ลก] แต่ออกเสียงเป็น [ติ-หลก] (โดยที่ตัวสะกดไม่ต้องเติม *ห* เข้าไป)

จึงเกิดข้อสันนิษฐานว่า การที่ฝ่ายคัดค้านเกณฑ์ใหม่รู้สึกว่าการใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ เช่น *ค้อมพัวเตอร์* และการใส่ *ห* นำในคำยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น *คาร์บอเนต* เป็นสิ่งที่รับไม่ได้ อาจเป็นเพราะเริ่มจากการนำภาษาอังกฤษไปเชื่อมโยงหรือจัดเข้ากับภาษาบาลีและสันสกฤต จากนั้นจึงนำวิธีเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตซึ่งผู้ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่คุ้นตามานานแล้ว มาใช้เป็นแนวเทียบ เพื่อเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษ

● แสดงว่าการจะสะกดคำและออกเสียงคำให้ถูกต้อง จำเป็นต้องทราบว่าคำนั้นเป็นคำไทยแท้หรือว่าเป็นคำยืมจากภาษาใด ใช้หรือไม่

○ ภาษาที่เป็นต้นแหล่งของแต่ละคำที่ใช้ในภาษาไทย ต้องถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนดอักษรวิธีของภาษาไทย ซึ่งผู้ใช้ภาษาไม่อาจจะเลยหรือมองข้ามได้ หากต้องการออกเสียงให้ถูกต้องและสื่อสารโดยไม่คลาดเคลื่อน เช่น คำว่า *เพลลา* มีรูปสระ ๒ รูป คือ *เ* และ *า* เมื่อพิจารณาตามหลักอักษรวิธีพื้นฐานของไทย เครื่องหมายสระทั้ง ๒ ที่ปรากฏในคำที่เรียงลำดับเช่นนี้ อาจมีที่ใช้ได้ ๒ ลักษณะ กล่าวคือ

- ใช้ในคำพยางค์เดียวและออกเสียงเป็นสระ [เอา] เช่น *เตา*
- ใช้ในคำสองพยางค์ และออกเสียงสระแยกกันเป็น [เอ] กับ [อา] ตามลำดับ เช่น *เพลา*

[เพ-กา]

แต่คำว่า *เพลลา* มีรูปเขียนที่กำกวม เนื่องจากว่า เมื่อเป็นคำไทยแท้ *เพลลา* ก็ต้องออกเสียงพยางค์เดียวเป็น [เพฺลา] กล่าวคือ เสียงพยัญชนะ [พ] ควบกล้ำกับ [ล] และประสมกับเสียงสระ [เอา] แต่เมื่อเป็นคำที่แผลงมาจากคำว่า *เวลา* อันเป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต *เพลลา* ก็ต้องออกเสียง ๒ พยางค์เป็น [เพ-ลา] ในกรณีหลังนี้ เสียงพยัญชนะ [พ] มิได้ควบกล้ำกับ [ล] เนื่องจากอยู่ในคนละพยางค์ ดังนั้น เมื่อพบคำที่มีตัวสะกดกำกวมเช่นนี้ ผู้ใช้ภาษาก็จำเป็นต้องอาศัยบริบทช่วยชี้ว่าควรจะต้องออกเสียงอย่างไร เช่น *เพลลา* ต้องออกเสียงเป็น [เพลา] ในคำว่า *เพลลาธ* แต่ต้องออกเสียงเป็น [เพ-ลา] ในคำว่า *เพลลาเช่า*

ยังมีตัวอย่างที่ลึกซึ้งกว่านี้อีก เพราะเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและ/หรือสันสกฤตทั้งคู่ เมื่อดูจากรูปตัวเขียน ก็มีลักษณะโครงสร้างคำคล้ายกัน แต่กลับออกเสียงต่างกัน คือ *หมายัน* และ *เทราปที*

คำว่า *หมายัน* เคยได้ยิน โฆษกวิทยุกระจายเสียงอ่านเป็น ๒ พยางค์ว่า [เหฺมา-ยัน] (อาจเป็นเพราะไปเทียบกับ *หมาจ้อย* หรือ *หมารวม*) ทั้งๆ ที่กำลังอ่านบทความสารคดีที่ให้ความรู้ผู้ฟังรายการในเรื่องนี้ แต่คำนี้มีที่มาจากคำสันสกฤต คือ *เหม* (แผลงจาก *หิม*) + *อายน* แปลตามรูปศัพท์

ว่า “การมาถึงของหิมะ” (คือวันที่ ๒๑ หรือในราววันที่ ๒๑ ธันวาคม อันเป็นวันเริ่มต้นฤดูหนาวในซีกโลกเหนือ ภาษาอังกฤษเรียกว่า winter solstice) จึงต้องออกเสียงเป็น ๓ พยางค์ว่า [เห-มา-ยัน]

ในทางกลับกัน ชื่อเฉพาะคือ *เทราปที* ก็เคยได้ยินผู้พากย์ภาพยนตร์อินเดียที่สร้างจากเรื่องมหากาพย์ออกเสียงว่า [เท-รา-ปะ-ที] แต่ชื่อนี้เป็นคำสันสกฤต มาจากชื่อผู้พ่อว่า *ทรูปทะ* [ทรู-ปะ-ทะ] ลูกสาวจึงได้ชื่อว่า *เทราปที* ตามชื่อพ่อ แปลตามรูปศัพท์ว่า “ลูกสาวของทรูปทะ” ชื่อนี้จึงต้องออกเสียงว่า [เท-รา-ปะ-ที]

● ถ้าเช่นนั้น ผู้ใช้ภาษาที่ไม่มีความรู้เรื่องภาษาบาลีและสันสกฤตเลย จะทราบได้อย่างไรว่าคำไหนต้องออกเสียงเป็นตัวควบกล้ำ คำไหนไม่ออกเสียงแบบควบกล้ำ

○ ในการเขียนภาษาบาลีและสันสกฤตด้วยอักษรไทยตามระบบมาตรฐานที่ใช้กันในปัจจุบัน จะมีเครื่องหมายเพิ่มเข้ามา เพื่อใช้ร่วมกับตัวอักษรคือสระและพยัญชนะ ได้แก่

(๑) เครื่องหมาย ° (นิคหิต) ใช้เขียนบนตัวอักษร เพื่อแสดงเสียง [อัง] ในภาษาบาลี เช่น พุทฺฐ์ [พุต-ทัง] หรือเสียง [อัม] ในภาษาสันสกฤต เช่น พุทฺฐ์ [พุต-ทัม]

(๒) เครื่องหมาย . (พินทุ) ใช้เขียนใต้ตัวอักษร เพื่อแสดงว่าตัวอักษรนั้นไม่มีสระประสมอยู่ด้วย อาจออกเสียงตามอักษรวิธีภาษาไทยเป็นตัวสะกด เช่น จิตฺต [จิต-ตะ] หรือเป็นตัวควบกล้ำ เช่น กุริยา [กรี-ยา]

เครื่องหมายพินทุยังใช้เขียนเพื่อออกเสียงอ่านในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานด้วย โดยมีหน้าที่ ๒ อย่าง กล่าวคือ

(๑) ใช้แสดงอักษรควบกล้ำ (โดยอนุโลมตามอักษรวิธีภาษาบาลีและสันสกฤตที่เขียนด้วยอักษรไทยดังกล่าว) ทั้งที่ปรากฏในคำไทยแท้และในคำยืมจากภาษาต่างประเทศ เช่น กรฺว [กรฺว] (คำไทย), กรฺม [กรฺว] (คำยืมจากคำภาษาฝรั่งเศสคือ *gramme*), ปฺราการ [ปฺรา-กาน] (คำยืมจากคำภาษาสันสกฤตคือ *ปฺราการ*)

ส่วนคำที่มีรูปคำกวม เช่น เพลา เมื่อเป็นคำที่ออกเสียงแบบควบกล้ำ จะแสดงวิธีออกเสียงเป็น [เพลลา] แต่ เพลา เมื่อเป็นคำที่มีได้ออกเสียงแบบควบกล้ำ ก็จะแสดงวิธีออกเสียงเป็น [เพ-ลา]

(๒) ใช้ใส่ไว้ใต้ตัว ห เพื่อให้ออกเสียงอย่างมีอักษรนำ เช่น สฺมาน แสดงวิธีออกเสียงเป็น [สะ-หฺมาน]

● หลักอักษรวิธีของคำไทยที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตสร้างปัญหาให้ผู้ใช้ภาษาไทยบ้างไหม

○ ที่เห็นชัดที่สุดก็คือ เมื่อยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย จะไม่มีการใช้พินทุกำกับ ทำให้ผู้ใช้ภาษาไทยที่ไม่รู้รูปคำเดิมอาจออกเสียงคลาดเคลื่อนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อเฉพาะและศัพท์เฉพาะในพระพุทธศาสนา เช่น *ปเสนทิ* ต้องออกเสียงเป็น [ปะ-เส-นะ-ทิ] เนื่องจากใน

ภาษาบาลี *น* มีใช้ตัวสะกด แต่มีเสียงสระ [อะ] ประสมอยู่ด้วย เมื่อเขียนในรูปบาลีด้วยอักษรไทย ก็จะไม่มีการพิงทุกกำกับ เป็น *ปเสนทิ*

ในทางกลับกัน *อนุปุพพิกถา* ต้องอ่านว่า [อะ-นุ-ปุบ-พิ-กะ-ถา] เนื่องจากในภาษาบาลี *พ* ตัวแรกเป็นตัวสะกด ไม่มีเสียงสระประสมอยู่ด้วย เมื่อเขียนเป็นรูปบาลีด้วยอักษรไทย จะมีพิงทุกกำกับ เป็น *อนุปุพพิกถา*

ความแตกต่างระหว่าง *ปเสนทิ* กับ *อนุปุพพิกถา* จะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้น เมื่อเขียนเป็นอักษรโรมัน กล่าวคือ *palsenādi* และ *anulpubbikalāthā*

● ในเมื่อเครื่องหมายพิงทุกมีประโยชน์ในการช่วยแสดงโครงสร้างคำให้ชัดเจนและแม่นยำยิ่งขึ้น เหตุใดจึงไม่นิยมใช้ในการเขียนหนังสือทั่วไป

○ ในภาษาเขียนทั่วไป ผู้ใช้ภาษาคงไม่ยอมให้ข้อความที่เขียนดูรุงรังโดยใช้เหตุ เพราะได้ไม่เท่าเสีย แนวคิดเดียวกันนี้เอง อาจสะท้อนถึงการไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ในคำยืมจากภาษาอังกฤษด้วย เมื่อผู้ใช้ภาษาเห็นว่าไม่จำเป็น

● หลักอักษรวิธีของคำไทยที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต มีความลึกลับหรือไม่คงเส้นคงวาบ้างไหม

○ ที่เห็นชัดที่สุดก็คือวิธีออกเสียงแบบเรียงพยางค์กับวิธีออกเสียงอย่างมีอักษรนำ ซึ่งมีใช้ทั้ง ๒ แบบในศัพท์ที่มีโครงสร้างตัวเขียนอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปคำที่ขึ้นต้นด้วย *ส + ม + สระ* บางคำจะออกเสียงพยางค์ที่ ๒ ตามตัวสะกด (ตำราอักษรวิธีเรียกว่า “อ่านแบบเรียงพยางค์”) เช่น *สมัญญา* [สะ-มัน-ยา], *สมรรถนะ* [สะ-มัต-ละ-นะ] แต่บางคำก็จะออกเสียงพยางค์ที่ ๒ เสมือนหนึ่งมีอักษรนำ (ตำราอักษรวิธีเรียกว่า “อ่านอย่างมีอักษรนำ”) เช่น *สมัคร* [สะ-หุมัก], *สมุทัย* [สะ-หุม-ไท]

การที่ท่านเรียกว่า “อ่านอย่างมีอักษรนำ” ก็เพราะว่า อักษร *ห* นอกจากจะออกเสียงตามปรกติเมื่อเป็นพยัญชนะต้น เช่น *หัก, หา* แล้ว ยังมีหน้าที่พิเศษอีกอย่างหนึ่ง คือไม่ออกเสียง แต่ใช้เขียนกำกับหน้าอักษรต่ำเดี่ยว (= อักษรต่ำที่ไม่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๐ ตัว คือ *ง, ญ, ณ, น, ม, ย, ร, ล, ว, และ พ*) เพื่อช่วยผันเสียงวรรณยุกต์แทนเครื่องหมายวรรณยุกต์ เช่น *หนักหนา* ส่วนในคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตดังในตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะออกเสียงเสมือนหนึ่งมี *ห* นำ แต่ในตัวสะกดกลับไม่มีตัว *ห* ปรากฏ ด้วยเหตุว่าตามหลักอักษรวิธีไทย ท่านพยายามสะกดคำยืมจากบาลีและสันสกฤตให้ใกล้กับโครงสร้างของคำในภาษาเดิม

อนึ่ง คำในกลุ่มนี้มีแปลกอยู่คำหนึ่ง คือ *สมรรถภาพ* ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ แสดงวิธีออกเสียงไว้ทั้ง ๒ แบบ คือคำว่า *สมรรถภาพ* ออกเสียงว่า [สะ-มัต-ละ-พาบ] หรือ [สะ-หมัต-ละ-พาบ] ก็ได้ วิธีออกเสียงแบบแรก (อ่านแบบเรียงพยางค์) คงจะเป็นไปตาม

คำแนะนำของคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยในสมัยนั้น เมื่อมีการบัญญัติคำนี้ขึ้นมาใช้ ส่วนวิธีออกเสียงแบบหลัง (อ่านอย่างมีอักษรนำ) เป็นวิธีออกเสียงที่นิยมกันทั่วไป

นอกจากวิธีอ่านทั้ง ๒ แบบนี้ ยังมีวิธีอ่านแบบที่ ๓ แต่มักถูกมองข้ามไป เช่น คำว่า *เวทนา* อาจออกเสียงว่า [เว-ทะ-นา] คือเรียงพยางค์ หรือออกเสียงว่า [เวค-ทะ-นา] โดยตัว *ท* ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดในพยางค์แรก และยังข้ามพยางค์ไปทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ที่ ๒ อีกด้วย จึงไม่เข้าข่ายวิธีอ่านแบบเรียงพยางค์อย่างแท้จริง ซึ่งต้องอ่านแต่ละพยางค์แยกขาดจากกัน วิธีอ่านแบบที่ ๓ แม้จะมีผู้รู้ทางภาษาไทยอธิบายไว้ ก็ยังไม่พบชื่อที่ใช้เรียก ในที่นี้จึงขอเสนอให้เรียกว่า “อ่านแบบคาบเกี่ยวพยางค์” ไปพลางก่อน

ส่วนคำที่มีวิธีอ่านทั้ง ๓ แบบอยู่ในคำเดียวกัน ได้แก่ *เทศนา* กล่าวคือ

- อ่านว่า [เท-สะ-นา] แบบเรียงพยางค์
- อ่านว่า [เทศ-สะ-นา] แบบคาบเกี่ยวพยางค์
- อ่านว่า [เทศ-สะ-หุ-นา] แบบคาบเกี่ยวพยางค์ใน ๒ พยางค์แรก และอ่านอย่างมีอักษรนำ

ในพยางค์สุดท้าย

ข้อสังเกตนี้ย่อมเป็นหลักฐานซึ่งบ่งว่า ความไม่ลงรอยระหว่างตัวสะกดและวิธีออกเสียงและความถกเถียงในเรื่องกฎเกณฑ์ ในคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นสิ่งที่มีความมานแล้ว ในเมื่อถือว่าการยืมจากภาษาต่างๆ เป็นคำไทย อักษรวิธีของคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ย่อมต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของอักษรวิธีภาษาไทยด้วย และเป็นหลักฐานสนับสนุนว่า **อักษรวิธีภาษาไทยมิได้เป็นระบบของกฎเกณฑ์ที่มีเนื้อหาเป็นหนึ่งเดียว ทว่าประกอบด้วยระบบย่อยที่มีเนื้อหาบางส่วนแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับภาษาต้นแหล่งของคำยืมเหล่านั้น ซึ่งผู้เรียนภาษาไทยจำต้องเรียนรู้เพิ่มเติมจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน และแยกแยะให้ได้ว่าระบบย่อยใดต้องใช้กฎเกณฑ์ชุดไหน อย่างไร**

สรุปว่า หลักอักษรวิธีไทยประกอบด้วยข้อมูลความรู้อย่างน้อย ๓ ชั้นซึ่งผู้ใช้ภาษาจำต้องเรียนรู้ เพื่อจะได้สะกดคำและออกเสียงคำให้ถูกต้อง กล่าวคือ

- ชั้นที่ ๑: กฎเกณฑ์พื้นฐานที่ใช้แก่คำไทยแท้ๆ โดยทั่วไป และบางส่วนยังใช้แก่คำยืมจากภาษาอื่นอีกด้วย เช่น ภาษาจีน
- ชั้นที่ ๒: กฎเกณฑ์เฉพาะที่ใช้แก่คำยืมจากภาษาต่างประเทศเฉพาะภาษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบย่อยของอักษรวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อักษรวิธีของคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งมีใช้อยู่จำนวนมากในภาษาไทย และในหลายกรณี ผู้ใช้ภาษาต้องรูรูปร่างเดิมอันเป็นที่มาของคำศัพท์ด้วย จึงจะออกเสียงได้ถูกต้อง
- ชั้นที่ ๓: ข้อยกเว้น ซึ่งเป็นกรณีเฉพาะที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ใน ๒ ชั้นแรก

● มีหลักฐานอะไรบางอย่างใหม่ที่แสดงถึงการนึกเชื่อมโยงภาษาอังกฤษกับภาษาบาลีและสันสกฤต

○ ในคำนำของตำราบาลี *ไวยากรณ์ อักษรวิธี ภาคที่ ๑* พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระองค์ท่านได้ตรัสไว้ชัดเจนตั้งแต่บรรทัดแรกเลยทีเดียว ดังนี้

วิธีแสดงไวยากรณ์ของต้นติภาษา [ภาษามีแบบแผน] นั้น นักปราชญ์

ทั้งหลายได้จัดไว้เป็นหมวดหมู่ละม้ายคล้ายคลึงกัน จนให้สันนิษฐานได้ว่า ภาษา

เหล่านี้คงจะมีอริยภาษาเป็นมูลเดิม จะขอกล่าวย่อๆ แต่ภาษาที่ข้าพเจ้าได้

ทราบอยู่บ้างเล็กน้อย คือบาลีภาษา ๑ สันสกฤตภาษา ๑ อังกฤษภาษา ๑ ...

ในหน้า ๒ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

... ในอังกฤษภาษา นักปราชญ์ชาวประเทศนั้น แบ่งไวยากรณ์

(GRAMMAR) ของตน เป็น ๔ ส่วน เรียกชื่อว่า ORTHOGRAPHY สอนให้ว่าและ

เขียนถ้อยคำนั้นๆ ให้ถูกต้องตามตัวอักษรเหมือนกับอักษรวิธีในบาลีภาษา ๑ ...

แน่นอนทีเดียว ข้อความว่า “เหมือนกับอักษรวิธีในบาลีภาษา” ในที่นี้ย่อมมิได้

หมายความว่าอักษรวิธีภาษาอังกฤษเหมือนหรือเป็นหนึ่งเดียวกับอักษรวิธีภาษาบาลี แต่

หมายความว่าวิธีแบ่งระบบไวยากรณ์ในภาษาทั้งสองมีความละม้ายกัน เนื่องจากต่างก็อยู่ใน

ตระกูลภาษาเดียวกันคืออินเดีย-ยุโรป (ซึ่งพระองค์ท่านเรียกว่า “อริยภาษา”) ความเชื่อมโยงนี้

ย่อมมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา เช่น การไม่ประวิสรรชนีย์ในคำยืมจากภาษาอังกฤษในลักษณะ

เงื่อนไขเดียวกับ การไม่ประวิสรรชนีย์ในคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งอาจารย์กำชัย

ทองหล่อ เคยอธิบายไว้ ดังที่จะยกมาแสดงต่อไป

เรื่องการ ไม่นิยมใช้วรรณยุกต์ก็เช่นกัน อาจเห็นได้จากคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในคำนำของหนังสือเล่มเดียวกันนี้ กล่าวคือ

- *adverb* > แอดเวิบ

- *article* > อาติกล

- *preposition* > เปรโปสิชัน

ถึงจะมีให้เห็นเพียง ๓ คำ ก็พอที่จะสรุปได้ว่า การที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า ผู้ทรง

เป็นปราชญ์เอกทางภาษาบาลีพระองค์นี้ ทรงเขียนทับศัพท์คำภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่

เครื่องหมายวรรณยุกต์แม้แต่คำเดียว น่าจะเป็นเครื่องสะท้อนถึงอิทธิพลของการเขียนคำ

ยืมจากภาษาบาลีซึ่งไม่นิยมใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ ที่มีต่อการเขียนคำทับศัพท์จาก

ภาษาอังกฤษ

ข้อสันนิษฐานนี้ยังอาจอนุมานได้จากคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษที่ปรากฏในหนังสือเล่ม

อื่นๆ ในสมัยก่อน เช่น พระราชนิพนธ์ *ไกลบ้าน* ดังที่ศาสตราจารย์ ดร.ประคอง นิมมานเหมินท์ ได้

วิเคราะห์ไว้ในบทความเรื่อง “การเขียนคำภาษาอังกฤษในพระราชนิพนธ์ *ไกลบ้าน*” (เสนอต่อที่

ประชุมสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕) ในคำทับศัพท์

๑๑๑ คำ ส่วนใหญ่จะไม่ใส่วรรณยุกต์

● ฝ่ายสนับสนุนเกณฑ์ใหม่อาจอ้างว่า หนังสือที่ยกมาอ้างข้างต้นนี้เป็นภาษามลายูเก่า ในสมัยรัชกาลที่ ๕ (พระราชนิพนธ์เรื่อง *ไกลบ้าน*) และรัชกาลที่ ๖ (*บาลีไวยากรณ์* ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า) ผู้ใช้ภาษาในยุคปัจจุบันน่าจะมึลิสต์เปลี่ยนแปลงอักขรวิธีส่วนนี้ได้ ประเด็นนี้จะชี้แจงได้อย่างไร

○ เมื่อแรกที่มีคำจากภาษาอังกฤษ (ทั้งคำทั่วไปและชื่อเฉพาะ) เข้ามาใช้ในภาษาไทยมากขึ้น ผู้วางแบบแผนในการเขียนคำภาษาอังกฤษในสมัยก่อน ย่อมต้องเป็นผู้มีการศึกษาสูงกว่าสามัญชน เป็นเจ้านายและขุนนางที่มีความรู้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาบาลีและสันสกฤต จึงเป็นธรรมดาที่ท่านเหล่านั้นจะนึกเชื่อมโยงภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาใหม่ เข้ากับภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งท่านเรียนรู้มาก่อนและคุ้นเคยอยู่แล้วเป็นอย่างดี เมื่อมีการเริ่มวางแบบอย่างเช่นนั้นแล้ว ผู้ใช้ภาษาไทยในยุคต่อๆ มาจึงใช้ตามจนกลายเป็นความนิยมและเกิดความเคยชินกับวิธีเขียนแบบนั้น

อนึ่ง การใช้อักขรวิธีของคำยืมจากภาษาที่คุ้นเคยอยู่ก่อนเป็นแนวเทียบ เพื่อกำหนดอักขรวิธีของคำยืมจากในภาษาที่เพิ่งจะคุ้นเคย เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในใจของผู้ใช้ภาษา จะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เข้าข่ายสิ่งที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่า *psychological reality* (ความเป็นจริงเชิงจิตภาพ)

● ในยุคปัจจุบัน เหตุใดศัพท์บัญญัติประเภททับศัพท์จากภาษาอังกฤษจึงไม่นิยมใส่วรรณยุกต์

○ เหตุผลประกอบที่ศัพท์บัญญัติประเภททับศัพท์จากภาษาอังกฤษ ไม่ใส่วรรณยุกต์ตั้งแต่ต้น ก็มีหลักฐานว่า ศาสตราจารย์ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ อดีตคณบดีราชบัณฑิตยสถาน อดีตประธานกรรมการชำระพจนานุกรม และอดีตประธานคณะกรรมการพิจารณาศัพท์บัญญัติศัพท์ภาษาไทย ราชบัณฑิตยสถาน เจ้านายผู้ทรงเป็นปราชญ์ทางอักษรศาสตร์ และผู้บุกเบิกด้านการบัญญัติศัพท์ภาษาไทย เคยทรงอธิบายไว้ว่า การเขียนคำในภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ออกเสียงไม่แน่นอน จะออกเสียงอย่างไร ย่อมแล้วแต่ประโยชน์ เสียงจะสูงต่ำก็ล้วนแต่ตำแหน่งของคำในประโยค จึงทรงเห็นว่า ไม่ควรใส่วรรณยุกต์กำกับ (จากหนังสือ ๑๐๐ ปี พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ อ้างถึงในบทความของศาสตราจารย์ ดร. ประคอง นิมนานเหมินท์ ดังกล่าวข้างต้น)

ข้อมูลและหลักฐานที่อ้างถึงข้างต้นนี้ย่อมแสดงว่า การที่ผู้ใช้ภาษามลายูก่อนไม่นิยมใส่วรรณยุกต์ในคำยืมจากภาษาอังกฤษ มีที่มาที่ไป และมีมานานแล้ว จนกลายเป็นส่วนย่อยของอักขรวิธีไทยภาคภาษาเขียน ที่ผู้ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันคุ้นเคย มิใช่มาเริ่มต้นที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทย หรือคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ ของราชบัณฑิตยสถาน

● ถ้าคำภาษาอังกฤษออกเสียงไม่แน่นอน หมายความว่าใครจะออกเสียงอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจกระนั้นหรือ ถ้าเช่นนั้น ผู้เรียนภาษาอังกฤษจะมีหลักอะไรให้ยึด จึงจะออกเสียงในภาษาพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

○ กล่าวโดยทั่วไป วิธีออกเสียงคำภาษาอังกฤษมี ๒ ระดับ

ระดับแรก เป็นวิธีออกเสียงคำเมื่ออยู่ตามลำพัง โดยไม่มีบริบท หรือเมื่อมีการพูดอ้างถึงคำนั้น (ทางภาษาศาสตร์เรียกว่า citation form “รูปที่ใช้เพื่อการอ้างถึง”) ซึ่งอาจพบเห็นได้ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษส่วนที่แสดงวิธีออกเสียงด้วยสัทอักษรระบบใดระบบหนึ่ง (อาจตามมาตรฐานสำเนียงอังกฤษทั่วไป หรือมาตรฐานสำเนียงอเมริกันทั่วไปก็ได้)

ระดับที่ ๒ เป็นวิธีออกเสียงคำเมื่อเข้าบริบท กล่าวคือ เมื่ออยู่ในประโยคในการสื่อสารด้วยวาจา จะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้เสียงสระ การเน้นพยางค์ และระดับเสียงสูงต่ำของคำเปลี่ยนแปลงไปด้วย

อย่างเช่นคำสรรพนาม *you* มีใช้ ๒ รูปในภาษาพูด คือ strong form กับ weak form

• **strong form** เป็นรูปที่ใช้เพื่อการอ้างถึง (citation form) เมื่อผู้พูดต้องการระบุถึงคำนั้น เช่นในวลี “the word *you*” หรือ “the pronoun *you*” หรืออยู่ในตำแหน่งที่ต้องเน้นเพื่อแสดงการเปรียบเทียบ (contrastive stress) เช่น “The letter is to **you**, not **him**.” ในกรณีเช่นว่านี้ *you* จะออกเสียงสระยาวเต็มมาตราและมีเสียงวรรณยุกต์ที่อาจเทียบได้กับเสียงโทในภาษาไทย คือออกเสียงเป็น [ยู]

แต่ถ้า *you* อยู่ท้ายประโยคคำถามประเภท yes/no question เช่น *Are you?* ก็ออกเสียงยาวเต็มมาตรา และเสียงวรรณยุกต์จะกลายเป็นเสียงที่เทียบได้กับเสียงจัตวาในภาษาไทย เป็น [หฺยู]

• **weak form** เป็นรูปที่ใช้ทั่วไป เนื่องจากว่าเมื่อเข้าประโยค สรรพนามมักใช้สื่อข้อสนเทศเก่า (old information) ที่ทั้งผู้พูดและผู้ฟังฟังทราบจากบริบทอยู่แล้วว่าหมายถึงใครหรืออะไร จึงไม่จำเป็นต้องเน้นเสียง ยกเว้นจะมีเหตุให้ต้องเน้นดังที่อธิบายไว้ในวิธีออกเสียงแบบแรก

ในกรณีหลังนี้ เสียงสระของ *you* ก็จะหดสั้นลงหรือกร่อนไป และเสียงวรรณยุกต์จะกลายเป็นเสียงที่อาจเทียบได้กับเสียงเอกในภาษาไทย เป็น [หฺยู], [เหยอะ] หรือ [หฺยี้] (ดังจะเห็นได้จาก การเขียนว่า *y'know* ซึ่งเป็นรูปย่อของ *you know* เพื่อสื่อวิธีออกเสียง)

จึงอนุมานได้ว่า พระองค์ท่านคงจะทรงมุ่งวิธีออกเสียงคำในระดับที่ ๒ เป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทั่วไป ซึ่งต้องนำคำไปใช้ในประโยค

● นอกจากเรื่องไม่นิยมใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์แล้ว มีอักษรวิธีประเด็นอื่นบ้างหรือไม่ที่บ่งบอกถึงอิทธิพลของคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ต่อคำยืมจากภาษาอังกฤษ

○ ตำราหลักภาษาไทย ของอาจารย์กำชัย ทองหล่อ ได้อธิบายเรื่องการประวิสรรชนีย์ (= การเขียนเครื่องหมายสระ ะ ในตัวสะกด) ไว้ว่า

คำที่มาจากบาลีและสันสกฤต ทุกๆ พยางค์ที่ออกเสียง อะ ถ้าไม่ใช่

พยางค์สุดท้ายของคำก็ดี หรือมีใช่พยางค์ที่ออกเสียง กระจะ ตรีะ ประะ พระ ก็ดี ไม่

ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น:- กวี ขจิต อวตาร คณิตศาสตร์ ฆรรณี จรรณี คหบดี รตน
นารี ฯลฯ

คำที่มาจากภาษาภาคยุโรป ให้ถือหลักอย่างเดียวกับคำที่มาจากบาลี
และสันสกฤต เพราะเป็นภาษาในตระกูลอินเดีย-ยุโรปด้วยกัน เพราะฉะนั้น
พยางค์หน้าทีออกเสียง อะ จึงไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น:- อเมริกา เยอรมัน สวิส
ปลาสดิก อตอมิก สกอตแลนด์ สกี ไอศกรีม นอร์เว ฯลฯ”

หลักอักขรวิธีของคำที่มาจากภาษาภาคยุโรป ซึ่งมีภาษาอังกฤษเป็นหลัก ในเรื่องประ
วิสรรชนีย์ ที่ให้อนุโลมตามหลักอักขรวิธีของคำที่มาจากบาลีและสันสกฤต เช่น อเมริกา (คำ
อังกฤษ) เทียบกับ อมรินทร์ (คำสันสกฤตแผลง จาก อมร + อินทร์) ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็น
ภาษาตระกูลอินเดีย-ยุโรปด้วยกัน เป็นหลักฐานอีกอย่างหนึ่งที่สะท้อนถึงการกำหนดรู้
(perception) ของผู้ใช้ภาษาไทยในสมัยก่อน ว่าควรจะนำภาษาอังกฤษไปเชื่อมโยงกับภาษา
บาลีและสันสกฤต

● มีประเด็นอื่นนอกเหนือจากเรื่องการไม่นิยมประวิสรรชนีย์หรือไม่

○ ยังมีประเด็นเล็กๆ ที่มักถูกมองข้ามไปอีกเรื่องหนึ่ง คือ การไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้

เครื่องหมาย ๘ (ไม้ไต่คู้) ไม่มีใช้ในภาษาบาลีและสันสกฤต แต่เป็นเครื่องหมายที่ภาษาไทย
กำหนดขึ้นมา มีรูปคล้ายเครื่องหมายวรรคตอนคือ ' (ไม้เอก) ๘ (ไม้โท) ๘ (ไม้ตรี) และ + (ไม้จัตวา)
และใช้เขียนบนตัวอักษรเช่นเดียวกับเครื่องหมายวรรคตอน แต่ทำหน้าที่กลับกันกับเครื่องหมาย
วรรคตอน กล่าวคือ เครื่องหมายวรรคตอนมีหน้าที่หลักในการผันเสียงวรรคตอน เช่น กว, ก่า, ก้า,
ก๊า, ก๋า แต่ในโครงสร้างคำบางลักษณะ มีหน้าที่รองในการทำให้เสียงสระสั้นลง เช่น กล่อง, ห้อง,
แจ้ง, แต้ ส่วนไม้ไต่คู้มีหน้าที่หลักในการทำให้สระเสียงสั้นลง แต่มีหน้าที่รองในการผันเสียง
วรรคตอน เมื่อไม้ไต่คู้ไปปรากฏในคำตาย (คือมีตัวสะกดในแม่ กก, แม่กค และ แม่กบ) ที่พยัญชนะ
ต้นเป็นอักษรต่ำ ไม้ไต่คู้นอกจากทำให้สระในพยางค์นั้นออกเสียงสั้นลงแล้ว ยังเปลี่ยนเสียง
วรรคตอนให้เป็นเสียงตรีอีกด้วย เช่น เล็ก, เม็ด, เย็บ

แต่มีคำยืมที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตอยู่ไม่กี่คำ เช่น เบญจะ, เพชร ที่พยางค์แรกหรือ
พยางค์เดียวนั้นประสมกับสระ ะ และมีตัวสะกด จะออกเสียงสั้น โดยไม่ใส่ไม้ไต่คู้ ซึ่งกลายเป็นข้อ
สงสัยของผู้ใช้ภาษาไทยที่ช่างสังเกตว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไป ก็จะเห็นว่า ในคำลักษณะเช่นว่านี้ มีการแผลงสระเกิดขึ้น คำเหล่านี้
ในรูปเดิมล้วนประสมด้วยสระ อะ ซึ่งต้องออกเสียงสั้น กล่าวคือ ปัญจะ > เบญจะ, วัชร > พัชร >
เพชร เมื่อแผลงจากสระ อะ เป็นสระ เอะ มาแล้ว คำกลุ่มนี้ก็ยังคงออกเสียงสั้นเหมือนเดิม ส่วนที่ไม่
ใส่ไม้ไต่คู้ก็เพราะนำไปเทียบกับคำยืมจากบาลีและสันสกฤตที่ประสมกับ ะ ตั้งแต่แรก (= ไม่ใช้
แผลงมา) เช่น เวชชะ, เศรษฐ์, เปรด แม้ว่าคำเหล่านี้ล้วนออกเสียงสระยาว คือสระ เอะ ก็ตาม

การทำคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้ แม้ในคำที่แผลงสระแล้วออกเสียงสั้น จึงพลอยส่งผล (เพราะอิทธิพลของความคิดเชื่อมโยงและแนวเทียบในการใช้ภาษา) ถึงการไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้ในคำยืมจากภาษาอังกฤษแม้ในคำที่ออกเสียงสั้น เช่น *เทคนิค, เซนติกรัม* ตามวิธีเขียนทับศัพท์ที่นิยมใช้กันมา

อีกประการหนึ่ง ไม้ไต่คู้มีรูปลักษณะคล้ายกับเครื่องหมายวรรคตอน เมื่อไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรคตอนในคำยืมจากภาษาอังกฤษ ก็อาจส่งผลทางอ้อมให้พลอยไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้ไปด้วย

- จากหลักฐานและเหตุผลที่ยกมาแสดงนี้ พอจะสรุปได้หรือไม่ว่า อักษรวิธีของคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต มีอิทธิพลต่ออักษรวิธีของคำยืมจากภาษาอังกฤษ โดยที่ผู้ใช้ภาษาไทยในยุคปัจจุบันอาจไม่ทราบ
- น่าจะเป็นเช่นนั้น จะเห็นได้ว่า การไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรคตอนก็ดี ไม่นิยมใช้อักษร ห นำก็ดี การไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้ก็ดี หากดูอย่างผิวเผิน ก็เป็นคนละประเด็นกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไป ก็จะเห็นว่าทั้ง ๓ ประเด็นล้วนเกี่ยวข้องกับการผันเสียงวรรคตอนทั้งสิ้น ส่วนเรื่องการไม่นิยมประวิสรรชนีย์ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการผันเสียงวรรคตอน ก็ยังนำมาเป็นหลักฐานสนับสนุน ว่าอิทธิพลดังกล่าวมีอยู่จริง

- ฝ่ายสนับสนุนเกณฑ์ใหม่ได้อ้างว่า เด็กในยุคปัจจุบันมีปัญหาในการผันวรรคตอนไม่ถูกต้อง หากมีการแก้ไขความไม่ลงรอยระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียนเรื่องการใช้วรรคตอนในคำยืมจากภาษาอังกฤษ ก็น่าจะมีส่วนช่วยให้เด็กไทยผันวรรคตอนได้ถูกต้องมากขึ้น ประเด็นนี้จริงแท้แค่ไหน
- ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น ถ้าจะแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น ก็ต้องไปปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาสามารถใช้วรรคตอนได้ถูกต้องตามหลักอักษรวิธีพื้นฐาน ส่วนคำยืมจากภาษาอังกฤษเป็นเพียงส่วนน้อยในคลังคำทั้งหมดของภาษาไทย และอักษรวิธีของคำยืมจากภาษาอังกฤษก็ต้องถือว่าเป็นระบบย่อยของอักษรวิธีทั้งหมด ที่นักเรียนนักศึกษาจะต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นพิเศษนอกเหนือจากหลักอักษรวิธีพื้นฐาน

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ชื่อเฉพาะบางชื่อที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของคำยืม เช่น *ยุโรป* แม้แต่นักเรียนชั้นประถมที่เคยเรียนภูมิศาสตร์มาบ้าง ก็จะเขียนคำนี้ได้ถูกต้องว่า *ยุโรป* และออกเสียงได้ถูกต้องว่า [ยุ-โหฺรป] ทั้งๆ ที่ในตัวละครดไม่มีการใช้ ห เป็นอักษรนำในพยางค์หลัง ไม่เกิดปัญหาในการสื่อสารแต่อย่างใด

- เมื่อพูดถึงเรื่องการยืมคำจากภาษาอังกฤษ บางครั้งจะมีการพูดถึงเรื่องการทับศัพท์ อยากทราบว่า การยืมคำกับการทับศัพท์แตกต่างกันหรือไม่

○ การทับศัพท์ หมายถึง การนำคำภาษาต่างประเทศ อาจเป็นคำทั่วไปหรือคำที่เป็นชื่อเฉพาะ มาเขียนใหม่ด้วยตัวเขียนของภาษาตน แทนตัวเขียนของภาษาเดิม (เมื่อดูตามรูปคำ *ศัพท์* ในบริบทนี้ หมายความว่า “คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ” ส่วน *ทับ* เป็นคำกริยา ในบริบทนี้หมายความว่า “ซ้อนลงไปไว้ข้างบนเพื่อแทนที่ของเดิม” (สื่อความหมายลักษณะเดียวกับการอัดเสียงทับลงไปบนแถบบันทึกเสียงที่เคยใช้บันทึกเสียงมาแล้ว ซึ่งมีผลให้เสียงที่บันทึกใหม่เข้าไปแทนที่เสียงที่บันทึกไว้เดิม) *ทับศัพท์* จึงต้องวิเคราะห์ว่าเป็นคำกริยา หมายความว่า “เขียนคำภาษาต่างประเทศโดยใช้ตัวเขียนในภาษาของตนแทนที่คำภาษาต่างประเทศนั้น”

วัตถุประสงค์หลักในการทับศัพท์หรือเขียนทับศัพท์ ก็เพื่อให้คำที่เขียนด้วยวิธีทับศัพท์ (หรือมักเรียกให้สั้นว่า “คำที่เขียนทับศัพท์”) เมื่อจำเป็นต้องใช้ร่วมกับคำอื่นๆ ในภาษาของตน คุณกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน เพราะใช้ระบบตัวเขียนเดียวกัน ถ้าคำที่เขียนทับศัพท์จำเป็นต้องใช้สื่อความหมายอย่างถาวร เนื่องจากไม่มีคำอื่นในภาษาของตนมาใช้ทดแทนได้ คำนั้นก็กลายเป็น “คำยืม” ส่วนกระบวนการที่รับเอาคำเขียนทับศัพท์เข้ามาใช้ในภาษาของตนอย่างถาวร ก็เรียกว่า “การยืมคำ”

คำที่เป็นชื่อเฉพาะ คือชื่อบุคคลหรือชื่อสถานที่ แม้จะต้องเขียนทับศัพท์ ก็ไม่เข้าข่ายเป็นคำยืม หากใช้เพียงเพื่อระบุตัวบุคคลหรือสถานที่ เช่น ในการเสนอข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ถ้านำชื่อนั้นไปใช้เพื่อสื่อความหมายอื่นนอกเหนือจากการใช้เป็นชื่อเฉพาะ คำที่เป็นชื่อเฉพาะนั้นก็อาจกลายเป็นคำยืมได้เช่นกัน เช่น *โอห่ม* (ซึ่งมาจากชื่อเฉพาะของนักวิทยาศาสตร์ผู้ค้นคิด) เมื่อใช้หมายถึงหน่วยความต้านทานไฟฟ้า ก็ต้องถือว่าเป็นคำยืมในภาษาไทย

“คำทับศัพท์” ซึ่งเรียกย่อจาก “คำที่เขียนทับศัพท์” ส่วนใหญ่มักจะใช้ในความหมายอย่างแคบ ถือเป็นไวพจน์ของ “คำยืม” แต่ก็อาจใช้สื่อความหมายให้กว้างขึ้น เนื่องจากว่าคำที่เป็นชื่อเฉพาะก็มีสถานะเป็น “คำ” ในระบบภาษาเช่นเดียวกับคำทั่วไป ดังที่เราเรียกในไวยากรณ์ไทยว่า “คำวิสามานยนาม”

● การทับศัพท์มีกี่วิธี

○ การทับศัพท์ มี ๒ วิธี ได้แก่

• **การถอดอักษร (transliteration)** คือการแปลงรูปคำจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยใช้วิธีแปลงจากหน่วยตัวเขียนระบบหนึ่งเป็นหน่วยตัวเขียนอีกระบบหนึ่ง และไม่คำนึงถึงวิธีออกเสียงของคำนั้นในภาษาเดิม เช่น คำว่า α จากภาษากรีก ถอดอักษรเป็น *alpha* ในภาษาอังกฤษ โดยใช้อักษรโรมัน

การถอดอักษรยังอาจใช้หมายถึงการแปลงอักษรจากตัวเขียนระบบหนึ่งเป็นตัวเขียนอีกระบบหนึ่งในภาษาเดียวกัน เช่น คำว่า देवनागरी เป็นคำภาษาสันสกฤตเขียนด้วยอักษรเทวนาครี ถอดเป็นอักษรไทยว่า *เทวนาครี* หรือถอดเป็นอักษรโรมันอย่างเคร่งครัดคือ *devanāgarī* (แต่

เมื่อเป็นคำยืมที่ใช้ในภาษาอังกฤษทั่วไป จะเขียนว่า *Devanagari* โดยไม่มีเครื่องหมายพิเศษกำกับ และต้องใช้อักษรตัวใหญ่ขึ้นต้นคำ เพราะเป็นชื่อเฉพาะ)

• การถ่ายเสียง (หรือ การถอดเสียง) (transcription) คือการแปลงรูปคำจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยใช้หน่วยตัวเขียนในภาษาผู้ยืมที่สะท้อนถึงถึงวิธีออกเสียงของคำนั้นในภาษาเดิมเป็นหลัก เช่น คำว่า *physics* ถ่ายเสียงออกมาเป็น *ฟิสิกส์* แต่ *phylum* ถ่ายเสียงออกมาเป็น *ฟิล์ม* (ทั้งๆ ที่ตัวสะกดในภาษาอังกฤษทั้ง ๒ คำขึ้นต้นด้วย *phy-* เหมือนกัน)

เมื่อมีการทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ จะเป็นชื่อเฉพาะก็ดี คำทั่วไปก็ดี ศัพท์บัญญัติทางวิชาการก็ดี ตามที่ปฏิบัติสืบกันมา จะเริ่มจากรูปตัวเขียนหรือตัวสะกด ทำนองเดียวกับ “คำตั้ง” (headword) ในพจนานุกรม เนื่องจากว่าตัวสะกดจะช่วยให้เห็นลักษณะโครงสร้างคำได้ชัดเจนกว่าวิธีออกเสียง ครั้นจะเขียนออกมาด้วยอักษรไทย จะใช้วิธีถ่ายเสียงเป็นหลัก แต่ก็ผสมกับวิธีถอดอักษรด้วยแม้ภายในศัพท์คำเดียวกัน เช่น ชื่อเฉพาะ *John* เขียนเป็น *จอห์น* แต่ชื่อเฉพาะ *Ohm* ซึ่งนำมาใช้เป็นศัพท์วิทยาศาสตร์ คือ *ohm* (= หน่วยความต้านทานไฟฟ้า) จะเขียนเป็น *โอห์ม* การที่ตัวอักษรในภาษาเดิมเป็น *-oh-* เหมือนกัน แต่ทับศัพท์โดยใช้สระต่างกัน เป็น *อ* กับ *โ* ตามลำดับ ก็เพราะคำนึงถึงวิธีออกเสียงที่ต่างกันในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงถึงวิธีถ่ายเสียง แม้กระนั้นก็ตาม ทั้ง ๒ ชื่อก็ทับศัพท์โดยมี *หฺ* หลังสระด้วย ทั้งๆ ที่ไม่ออกเสียง [ห] ซึ่งเป็นร่องรอยให้เห็นถึงวิธีถอดอักษร และยังสะท้อนความประสงค์ที่จะให้ผู้เห็นคำทับศัพท์ทั้ง ๒ คำนี้สามารถใช้เป็นเบาะแสเพื่อโยงกลับไปหาคำในภาษาเดิมเท่าที่จะทำได้

การให้ความสำคัญแก่ตัวสะกดหรือภาษาเขียนนี้ มีหลักฐานปรากฏในบทความเรื่อง “สยามพากย์” (จากปาฐกถา ณ สามัคยาจารย์สมาคม) ตีพิมพ์ในหนังสือ *ภาษา วรรณคดี และวิทยาการ* และหนังสือ *วิทยาวรรณกรรม* พระนิพนธ์พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปกพงศ์ประพันธ์ ดังนี้

นักภาษาศาสตร์ย่อมเห็นพ้องกันว่า ควรจะสะกดตามเสียงและมี

พวกสัททนิยมศาสตร์ (phonetics) แต่แม้ภาษาพูดจะเป็นตัวภาษาก็จริงอยู่ แต่

ภาษาเขียนก็เป็นหลักภาษาเหมือนกัน แม้วิญญูกระจายเสียงจะเจริญขึ้นสัก

เพียงใด ก็ยังต้องอาศัยตัวหนังสือจับตาผู้อ่าน เป็นปัจจัยของภาษาอยู่ด้วย

สรุปว่า วิธีการทับศัพท์ที่ภาษาไทยนิยมใช้นี้ เข้าข่ายที่ทางภาษาศาสตร์เรียกว่า **morphophonemic** กล่าวคือ เป็นลูกผสมระหว่างโครงสร้างคำ (morpho-) กับหน่วยเสียง (phonemic)

อนึ่ง การที่วิธีทับศัพท์คำจากภาษาอังกฤษที่คำนึงถึง โครงสร้างคำ (ซึ่งเมื่อเป็นตัวสะกดจะเห็นได้ชัดเจนกว่าเมื่อเป็นวิธีออกเสียง) ส่วนหนึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลจากการเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตด้วยเช่น *พราหมณ์* แม้ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่อาจออกเสียงแบบภาษาเดิมได้ ก็จะไม่เขียนเป็น *พราม* ตามวิธีออกเสียงแบบไทย การใช้ *หฺ* กลางคำ ในคำว่า *โอห์ม (ohm)* ก็ดี หรือ *ล์* ในคำว่า *ฟิล์ม (film)* ก็ดี น่าจะได้แนวเทียบจากวิธีเขียนคำยืมจากบาลีและสันสกฤตตามแบบเก่า

เช่น คำสันสกฤต *มารุค* “ทาง” เขียนเป็น *มาร์ค* และออกเสียงว่า [มาก] ถึงแม้ว่าตัว *ร* จะไม่ออกเสียง ก็ยังรักษาไว้ในตัวสะกด แต่จะใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับเพื่อหมายความว่าไม่ต้องออกเสียง (ตาม อักษรวิธีปัจจุบัน จะลบทัณฑฆาตออก เป็น *มารุค* แต่ยังคงออกเสียงเหมือนเดิมว่า [มาก])

● การเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้าข่ายวิธีถอดอักษรหรือไม่

○ กล่าวโดยภาพรวม การเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้าข่ายวิธีถอดอักษร แต่คำยืมเหล่านี้จะออกเสียงตามระบบเสียงภาษาไทย นอกจากนี้ ยังมีการดัดแปลงตัวสะกด เพื่อให้ออกเสียงแบบไทยได้สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการลดพยางค์ บางครั้งก็เป็นเหตุให้เกิดคำพ้องเสียงขึ้น เช่น *ศัพท* > *ศัพท์*, *สรว* > *สรรพ*, และ *ศัพท* > *ศัพท์* ต่างก็ออกเสียงเป็น [ศัพท์] และยังไปพ้องเสียงกับ *ศัพท์* ซึ่งเป็นคำไทยแท้อีกด้วย

ข้อดีของวิธีถอดอักษรก็คือ ช่วยให้ผู้ใช้ภาษาไทยสามารถสวย้อนถึงศัพท์มูลหรือที่มาของคำได้สะดวกขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ศึกษาภาษาอย่างจริงจังเกิดความรู้ความเข้าใจความหมายคำศัพท์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งความหมายเดิมและความหมายที่อาจกลายมาเมื่อใช้เป็นคำยืมในภาษาไทย และยังช่วยให้ได้อรรถรสเมื่ออ่านวรรณคดีไทยอีกด้วย

● เหตุใดคำยืมจากภาษาอังกฤษจึงใช้วิธีถ่ายเสียงเป็นหลัก แทนที่จะใช้วิธีถอดอักษรตามแบบคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต

○ การยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตด้วยวิธีถอดอักษรนั้นทำได้ง่ายและมีความแม่นยำสูง เนื่องจากว่าภาษาไทยใช้ระบบตัวอักษรที่มีรากเหง้าและวิวัฒนาการมาจากตัวอักษรในภาษาสันสกฤต ลำดับพยัญชนะและสระก็เรียงตามแบบอย่างในภาษาสันสกฤต เว้นแต่มีการเพิ่มจำนวนพยัญชนะและสระเข้าไป นอกจากนี้ ภาษาไทยยังยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก ทั้งๆ ที่ภาษาไทยจัดเป็นภาษาคำโดด และไม่มีการผันรูปคำด้วยการลงวิภัติปัจจัยอย่างในภาษาบาลีและสันสกฤต

ส่วนภาษาอังกฤษใช้ชุดอักษรโรมัน ซึ่งมีตัวอักษร (สระและพยัญชนะ) รวมทั้งสิ้นเพียง ๒๖ ตัว ทำให้สระซึ่งมีเพียง ๕ ตัว คือ *a, e, i, o,* และ *u* ต้องรับภาระหนักในการใช้แสดงเสียงสระ (แม้ว่า *y* และ *w* ซึ่งเป็นพยัญชนะก็สระก็อาจใช้เป็นสระได้ด้วย ตัว *y* ที่ใช้แสดงเสียงสระมิใช่มีมากในคำทั่วไป เช่น *my, system* ส่วน *w* ที่ใช้แสดงเสียงสระมีหลงเหลืออยู่เพียงคำเดียว ใช้แทนเสียง [อู] ในคำว่า *crwth* ซึ่งมาจากภาษาเวลส์ หมายถึงเครื่องดนตรีโบราณประเภทเครื่องสายชนิดหนึ่ง)

การที่สระตัวเดียวใช้แทนได้หลายเสียง ก็อย่างเช่น *a* ใช้แทนเสียง [อา] ในคำว่า *father* แต่แทนเสียง [อะ] ในคำว่า *back* ส่วน *a* ที่ปรากฏ ๒ ครั้งในคำว่า *character* ก็ออกเสียงต่างกันและแตกต่างออกไปจากวิธีออกเสียง *a* ใน ๒ ตัวอย่างแรกอีก กล่าวคือ *a* ในพยางค์แรกออกเสียง [แอ] แต่ *a* ในพยางค์ที่ ๒ ออกเสียงเป็น [อิ] ซึ่งไม่อาจคาดเดาจากตัวสะกดได้เลย

ในทางกลับกัน *e* ที่อยู่ท้ายคำในโครงสร้างหลายลักษณะจะไม่ออกเสียงเป็นอีกพยางค์หนึ่ง มีหน้าที่เพียงช่วยตัดแปลงเสียงสระในพยางค์เดียวกันนั้นเท่านั้น เช่น *sit* ออกเสียงสระ [อิ] แต่ *site* ออกเสียงสระ [ไอ] ถ้าเป็นคำที่มาจากภาษากรีกและภาษาลาติน ในโครงสร้างคำบางลักษณะ อาจต้องออกเสียงเป็นอีกพยางค์หนึ่งต่างหาก เช่น *smile* ออกเสียงพยางค์เดียว แต่ *fac|si|mi|le* ออกเสียง ๔ พยางค์ ในทำนองเดียวกัน *trope* ออกเสียงพยางค์เดียว แต่ *a|pos|tro|phe* ออกเสียง ๔ พยางค์

จากเหตุผลและตัวอย่างที่ยกมานี้ จึงเห็นได้ว่าแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะใช้วิธีถอดอักษรส่วนๆ จากคำภาษาอังกฤษมาเป็นคำไทย ในลักษณะเดียวกับที่สามารถถอดอักษรจากคำบาลีและสันสกฤตมาเป็นคำไทยได้อย่างแม่นยำ จึงต้องหันไปหาวิธีถ่ายเสียงแทน พอเป็นคำให้สาวกลับถึงคำเดิมได้ในระดับหนึ่ง แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ กล่าวคือ

- อักษรวิธีกาษาไทยมีหน่วยตัวเขียนและวิธีเขียนที่จะรองรับเสียงภาษาอังกฤษนั้นๆ

หรือไม่ ได้ใกล้เคียงเพียงใด

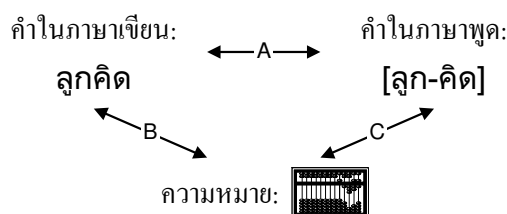
- ความใส่ใจที่จะตรวจสอบว่าคำที่จะถอดเสียงนั้นในภาษาอังกฤษออกเสียงอย่างไรกันแน่ นอกจากนี้ การที่ผู้ใช้ภาษาจะสามารถสาวกลับถึงคำเดิมได้ถูกต้องนั้น ก็จำเป็นต้องเคยมีความรู้เกี่ยวกับคำนั้นมาก่อน เช่น ศัพท์วิทยาศาสตร์ว่า *เฟส* ทับศัพท์มาจากคำว่า *phase* มิได้มาจากคำว่า *face*

อย่างไรก็ตาม ในหลายๆ กรณี เมื่อจะทับศัพท์แม้จะใช้วิธีถ่ายเสียงเป็นหลัก เราก็ยังคำนึงถึงโครงสร้างคำโดยดูจากตัวสะกดประกอบด้วย ดังที่ได้อธิบายไปข้างต้น

● คนส่วนใหญ่เขียนว่า *คอมพิวเตอร์* ตรงกัน แต่ก็ออกเสียงว่า [คือม-พีว-เต้อ] ตรงกันอีก และทั้งๆ ที่มีความไม่ลงรอยระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียง ก็ยังเข้าใจตรงกันอีกว่าคำนี้ใช้หมายถึงอะไร เรื่องนี้จะอธิบายได้อย่างไร

○ ทั้งตัวสะกดกับวิธีออกเสียงเป็นรูปหรือเปลือกนอกของคำ แต่คำในภาษามีไว้เพื่อสื่อความหมายหรือเนื้อในของคำ เรื่องนี้คงต้องเริ่มอธิบายจากคำที่มีใช้คำยืมก่อน

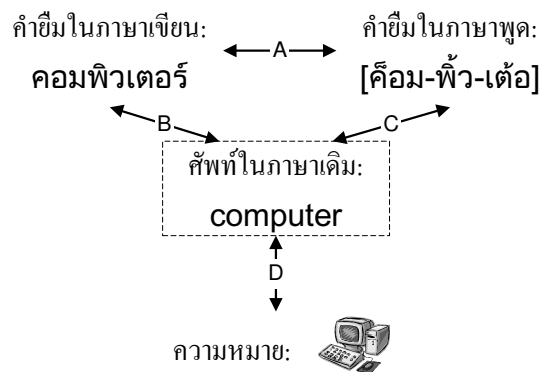
การสื่อความหมายของคำอาจผ่านภาษาเขียนหรือภาษาพูดก็ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปคำกับความหมายอาจสรุปให้เห็นได้ง่ายด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑: ความสัมพันธ์ระหว่างคำในภาษาเขียนและภาษาพูด กับความหมาย

เมื่อผู้ใช้ภาษาเห็นคำว่า *ลูกคิด* หรือ ได้ยินคำว่า [ลูก-คิด] ก็จะนึกถึงความหมาย คือ ลูกศร B แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสะกดกับความหมาย ลูกศร C แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีออกเสียงกับความหมาย การที่ใช้เครื่องหมายลูกศรสองทางในกรณีลูกศร B และ C ก็เพื่อแสดงวิธีใช้ภาษาในทิศทางกลับกัน กล่าวคือ เมื่อผู้ใช้ประสงค์จะสื่อความหมาย คือ ก็อาจใช้คำในรูปตัวเขียน คือ *ลูกคิด* หรือออกเสียงว่า [ลูก-คิด] ส่วนลูกศร A ซึ่งเป็นลูกศรสองทางเช่นกัน ก็แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสะกดกับวิธีออกเสียง และความสัมพันธ์ระหว่างวิธีออกเสียงกับตัวสะกด

แต่ถ้าเป็นคำยืม เช่น *คอมพิวเตอร์* เมื่อผู้ใช้ภาษาเห็นคำว่า *คอมพิวเตอร์* หรือได้ยินคำว่า [ค็อม-พ็ว-เต๋อ] ก็อาจนึกถึงความหมายโดยตรง หรือนึกถึงศัพท์ในภาษาเดิม คือ *computer* ก่อนที่จะนึกถึงความหมาย (ในที่นี้จึงแสดงด้วยเส้นประ เพื่อสื่อถึงการข้ามขั้นตอน) ดังในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๒: ความสัมพันธ์ระหว่างคำยืมจากภาษาอังกฤษในภาษาเขียนและภาษาพูด กับศัพท์ในภาษาเดิมและความหมาย

แผนภูมิที่ ๒ นอกเหนือจากใช้อธิบายการใช้คำยืมเพื่อสื่อความหมายแล้ว ยังช่วยอธิบายลักษณะพื้นฐานของการสื่อสารด้วยภาษา ดังนี้

(๑) นักภาษาศาสตร์โดยเฉพาะทางตะวันตก ซึ่งคุ้นเคยกับระบบตัวเขียนที่ใช้ตัวอักษร (เนื่องจากว่าภาษาตะวันตกส่วนใหญ่ใช้ชุดอักษรโรมันเป็นหลักในระบบตัวเขียน) มักก็ักทักว่าภาษาเขียนมีไว้เพื่อแทนภาษาพูดเท่านั้น เนื่องจากว่าตัวอักษรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังเพื่อใช้แทนหน่วยเสียง แต่นักภาษาศาสตร์ที่รู้หลายภาษา ทั้งภาษาที่ใช้ตัวอักษรและภาษาที่ใช้ระบบตัวเขียนแบบแทนคำหรือหน่วยคำ ก็แย้งว่า ภาษาเขียนแม้จะสัมพันธ์กับภาษาพูด แต่ก็สามารถใช้แสดงความหมายได้โดยตรง กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาเมื่อเห็นรูปตัวเขียนหรือตัวสะกดของคำ ก็อาจนึกถึงความหมายของคำนั้นได้โดยไม่ต้องนึกถึงวิธีออกเสียงก็ได้ ในทำนองเดียวกับที่ผู้ใช้ภาษาเมื่อได้ยินวิธีออกเสียงคำ ก็สามารถนึกถึงความหมายของคำนั้นได้โดยไม่ต้องนึกถึงรูปตัวเขียนหรือตัวสะกดเลย ประเด็นหลังนี้ย่อมเห็นได้ชัดเจนในกรณีผู้ใช้ภาษาที่อ่านหนังสือไม่ออก นักภาษาศาสตร์บางคนมั่นใจในความจริงข้อนี้ถึงกับกล่าวว่า “Writing conveys meaning, not phonemes.” (ภาษาเขียนย่อมสื่อความหมาย มิใช่[สื่อ]หน่วยเสียง)

(๒) การอ่าน/การเขียน (ในการใช้ภาษาเขียน) กับ การฟัง/การพูด (ในการใช้ภาษาพูด) เป็นกระบวนการใช้ภาษาที่สัมพันธ์กัน แต่ก็แตกต่างกันและแยกจากกัน ในการรับภาษาแรกก็ดี หรือ การเรียนภาษาต่างประเทศก็ดี อาจอนุมานได้ว่าในสมองของผู้ใช้ภาษาจะมีกลไกที่แยกกันในการจัดเก็บและจัดการข้อมูลภาษาพูดกับข้อมูลภาษาเขียน และยังมีกลไกที่สามารถระบุความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลภาษาพูดกับข้อมูลภาษาเขียน ในลักษณะคล้ายกับที่ผู้รู้หลายภาษาสามารถจำแนกแยกแยะข้อมูลแต่ละภาษาที่รู้ได้โดยไม่สับสนปนเปกัน และยังสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างภาษาที่สื่อความหมายเทียบเคียงกันได้ เมื่อทำงานแปลหรือทำหน้าที่ล่าม

(๓) การที่ผู้ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่เขียนว่า “คอมพิวเตอร์” ตรงกัน ออกเสียงว่า [ค็อม-พ็ิว-เต็ว] ตรงกัน และสามารถเข้าใจตรงกันว่าหมายถึง (บางคนยังรู้ด้วยว่าคำนี้มีมาจากคำภาษาอังกฤษว่า *computer*) ทั้งๆ ที่ตัวละครกับวิธีออกเสียงไม่ลงรอยกัน ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ทางอ้อมถึงข้อสังเกตที่กล่าวไว้ในข้อ (๒)

(๔) ถึงจะเขียนว่า *คอมพิวเตอร์* (โดยไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์) วิธีเขียนดังกล่าวก็ให้เบาะแสเพียงพอที่จะให้ผู้อ่านนึกถึงคำภาษาอังกฤษว่า *computer* และนึกถึงความหมายคือ โดยไม่ต้องคำนึงถึงวิธีออกเสียง การใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในกรณีเช่นนี้จึงกลายเป็นสิ่งไม่จำเป็น เมื่อผู้ใช้ภาษาเห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็น ก็ย่อมมองไม่เห็นเหตุผลว่าทำไมต้องเสียเวลาหรือแรงงานเพิ่มขึ้นด้วยการเติมเครื่องหมายวรรณยุกต์ในที่ที่ไม่จำเป็น

(๕) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน ชื่อ George Kingsley Zipf เสนอกฎที่เรียกว่า “the principle of least effort” (อาจแปลเอาความให้เข้าใจง่ายว่า “หลักแห่งความขวนขวายน้อย”) เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่า เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะเลือกวิธีที่เปลืองแรงน้อยที่สุดเพื่อบรรลุจุดหมายในกิจที่ทำ

นอกเหนือจากการใช้อธิบายพฤติกรรมการใช้ภาษาแล้ว ยังมีการนำหลักข้อนี้ไปประยุกต์ในสาขาวิชาอื่นอีกหลายสาขา จนมีผู้ตั้งชื่อเรียกเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ค้นคิดว่า “Zipf’s law” กฎของซิฟ นี่น่าจะใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่วิเคราะห์ไว้ในข้อ (๔) ได้ด้วย

● ในแผนภูมิที่ ๒ ข้างต้น เหตุใดเมื่อพูดถึงคำศัพท์ในภาษาเดิม จึงแสดงเฉพาะตัวละคร คือ *computer* แต่ไม่แสดงวิธีออกเสียงของคำนี้ด้วย

○ ที่แสดงไว้เช่นนี้ก็เพื่อสะท้อนถึงลักษณะการใช้ภาษาของผู้ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่ เมื่อนึกถึงคำศัพท์ในภาษาเดิม มีแนวโน้มจะนึกถึงรูปตัวเขียนหรือตัวละครเป็นหลัก มีน้อยคนจะนึกถึงวิธีออกเสียงด้วย อีกประการหนึ่ง คนส่วนมากอาจไม่ทราบว่าคำนี้ในสำเนียงภาษาอังกฤษทั่วไปจะออกเสียงว่า /kəm'pjʊ:tə/ หรือ /kɒm'pjʊ:tə/ ส่วนในสำเนียงอเมริกันทั่วไป จะออกเสียงว่า /kəm'pjʊ:tər/ ยิ่งไปกว่านั้น ในสำเนียงอเมริกันทั่วไปจะออกเสียง /t/ กระเดียดไปทางเสียง /d/ เนื่องจากเป็นเสียงพยัญชนะฐานปุ่มเหงือกที่อยู่ระหว่างเสียงสระ ๒ เสียงและอยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น

เสียงหนัก ด้วยเหตุนี้ พจนานุกรมบางฉบับจึงแสดงวิธีออกเสียงตามสำเนียงอเมริกันทั่วไปว่า /kəm'pjju:tər/ ใช้สัญลักษณ์ ๒ แทน ๓ เพื่อสะท้อนถึงวิธีออกเสียงดังที่อธิบายมา

การที่อธิบายอย่างละเอียดโดยนำศัพท์อักษรระบบ IPA มาแสดงด้วย นอกจากเพื่อรักษาความถูกต้องทางวิชาการ โดยพยายามให้ข้อมูลครบถ้วนเท่าที่จำเป็นแล้ว ยังประสงค์จะให้ป็นอุทาหรณ์ว่า แม้แต่คำพ้องๆ ที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันดี คือ *computer* ในแง่การออกเสียงให้ถูกต้องตามภาษาเดิม ก็มีใช้เรื่องง่ายๆ ที่จะคาดเดาจากตัวสะกดได้ อย่างที่สอนๆ กันมา

จึงขอสรุปย่ออีกครั้งเกี่ยวกับการทับศัพท์คำและชื่อเฉพาะจากภาษาอังกฤษว่า

● ในการทับศัพท์ ถึงจะยึดวิธีถ่ายเสียงเป็นหลัก แต่ก็ใช้วิธีถอดอักษรประกอบด้วยแม่ภายในคำเดียวกัน

● เมื่อทับศัพท์เป็นภาษาไทยแล้ว จะถือตัวสะกดเป็นสำคัญ เพื่อตรึงไว้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการใช้คำ โดยเลือกใช้รูปที่เขียนสะดวกที่สุด อ่านสะดวกที่สุด ไม่รกตา และเท่าที่จำเป็น เพียงพอแก่การเอื้อให้ผู้ใช้ภาษาย้อนกลับไปหาคำเดิมในภาษาอังกฤษที่เป็นรูปตัวเขียนได้

● เมื่อพูดถึงศัพท์บัญญัติใหม่ในภาษา ซึ่งย่อรวมไปถึงคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษด้วย บางครั้งจะได้ยินคำว่า “อัจฉริยลักษณ์ของภาษา” คำนี้หมายความว่าอย่างไร

○ “อัจฉริยลักษณ์ของภาษา” (หรือ “อัจฉริยลักษณะของภาษา”) มักนำมาอ้างเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าการเปลี่ยนแปลงทางภาษา เช่น ศัพท์บัญญัติใหม่ ผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่จะรับได้หรือรับไม่ได้ ถ้าจะให้ยอมรับได้ ก็ต้องเข้ากับอัจฉริยลักษณ์ของภาษา มิฉะนั้นก็จะไม่เป็นที่ยอมรับ

“อัจฉริยลักษณ์ของภาษา” แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “genius of the language” คำว่า “genius” ในวลีนี้มีได้หมายถึง “บุคคลอัจฉริยะ” แต่หมายถึง “คุณลักษณะจำแนกหรือลักษณะจำเพาะที่ทำให้สิ่งนั้นแตกต่างจากสิ่งอื่นๆ” เมื่อนำมาใช้แก่ภาษา ก็หมายถึง “คุณลักษณะจำแนกจำเพาะภาษานั้นๆ” เสด็จในกรมฯ ที่เฝ้าพระนามข้างต้น เคยทรงปรารภว่า ศัพท์บัญญัติใหม่ที่จะติดตลาด นอกจากต้องให้สื่อความหมายที่ถูกต้องแล้ว ยังต้องมีรูปที่เข้ากับอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะทรงเน้นเรื่องเสียงและจังหวะของคำเป็นพิเศษ และทรงแนะว่าเป็นสิ่งสำคัญและหน้าที่ของภาษาศาสตร์ที่จะหยั่งทราบถึงอัจฉริยลักษณ์ของภาษา

ในทำนองเดียวกัน ตัวสะกด ซึ่งเป็นรูปตัวเขียน ก็สำคัญไม่น้อยไปกว่าเสียงและจังหวะของคำ การที่ครูภาษาไทยสมัยก่อนอธิบายว่า คำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษไม่ควรใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ เพราะจะดูรุงรังนั้น ก็เป็นการสะท้อนถึงอัจฉริยลักษณ์ของภาษาไทยในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งไม่ควรมองข้ามเช่นกัน

ส่วนเรื่อง genius of the language หรืออัจฉริยลักษณ์ของภาษานั้น นักภาษาศาสตร์ตะวันตกบางคนอ้างว่า ในทางปฏิบัติ ก็ไม่มีอะไรนอกเหนือไปกว่าความรู้อันเป็นสัญชาตญาณ

(instinctive knowledge) ของนักภาษาที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินการใช้ภาษาตามความเห็นหรือความรู้สึกของตนว่า อะไรฟังดูถูกต้องหรือเข้าที่

แต่ถ้าพิจารณาให้ดี ก็จะเห็นว่ามุมมองเช่นนี้ยังไม่ตรงตามความเป็นจริงนัก เพราะว่า อัจฉริยลักษณะน่าจะเป็นคุณสมบัติประจำภายในตัวภาษา ส่วนความรู้อันเป็นสัญชาตญาณเกี่ยวกับอัจฉริยลักษณะของภาษาจึงจะเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้ใช้ภาษาที่ใช้ภาษานั้นมาตั้งแต่เกิด (ภาษาอังกฤษเรียกว่า native speaker intuition) และถ้าเป็นความรู้ที่ถูกต้องจริง ก็น่าจะต้องมีร่วมกันในบรรดาเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาเดียวกัน มิใช่เป็นของนักภาษาศาสตร์คนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ที่พูดเช่นนี้ก็มิได้หมายความว่าผู้ใช้ภาษาทุกคนจะมีความรู้เกี่ยวกับภาษาของตนเท่าเทียมกันในทุกด้าน และทุกเรื่อง หรือมีทักษะในการใช้ภาษาเท่าเทียมกันทุกคน เนื่องจากว่าความรู้ในหลายด้านและหลายเรื่องที่พ้นจากระดับพื้นฐานขึ้นไป ย่อมต้องอาศัยการเรียนรู้และสั่งสม ส่วนทักษะด้านภาษาก็เช่นกัน ต้องอาศัยการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวันจนคล่องถึงขั้นอัตโนมัติ โดยเฉพาะในการฟังและการพูด ส่วนทักษะการอ่านและการเขียนก็ต้องอาศัยการเรียนรู้เพิ่มขึ้นไปอีก (ซึ่งส่วนใหญ่จะผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นพื้น) และยังคงหมั่นฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและมากพอจึงจะเกิดความชำนาญขึ้นมาได้

ฉะนั้น เมื่อนักภาษา (จะเป็นเฉพาะบุคคลหรือคณะบุคคลก็ตาม) ออกมาชี้แนะหรือชี้แนะสั่งคมเรื่องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอักษรวิธีที่มีผลกระทบต่อทั้งระบบ หากข้อเสนอแนะนั้นขัดกับความเคยชินของผู้ใช้ภาษาจำนวนมาก ซึ่งมักจะรู้สึกตรงกันหรือคล้ายกัน แต่ไม่อาจอธิบายให้ชัดเจนออกมาได้ (เนื่องจากคนส่วนใหญ่มิใช่ นักภาษาศาสตร์ที่ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์ภาษามาแล้ว) อาจเป็นเครื่องชี้วัดทางอ้อมว่า ข้อเสนอแนะนั้นไม่เข้ากับอัจฉริยลักษณะของภาษา จึงยากที่จะให้คนส่วนใหญ่ยอมรับได้

● ในการทับศัพท์คำจากภาษาอังกฤษ การไม่นิยมใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ ไม่นิยมใช้อักษรนำ และไม่นิยมใช้ไม้ไต่คู้ ได้อธิบายไปว่า เกิดจากอิทธิพลของคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตที่ผู้ใช้ภาษานำมาใช้เป็นแนวเทียบ แต่การไม่นิยมใช้อักษรสูง เช่น *flat* จะเขียนว่า *ฟลัด* ถ้าเขียนโดยใช้เกณฑ์ใหม่ตามวิธีออกเสียงว่า *แฟล็ต* (เมื่อใช้ในความหมายว่า “ห้องชุด”) ก็จะรู้สึกว่าคุณประหลาดจนยอมรับไม่ได้ จึงอยากทราบว่าจะเกิดจากสาเหตุใด จะเกี่ยวข้องกับอัจฉริยลักษณะของภาษาอย่างไรหรือไม่

○ เรื่องการไม่นิยมใช้อักษรสูง ไม่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของแนวเทียบจากภาษาบาลีและสันสกฤต จึงต้องมาวิเคราะห์ใหม่โดยนำหลักภาษาศาสตร์มาช่วยอธิบาย

เริ่มจากว่าในแง่สัทศาสตร์ (phonetics) เสียง [ฟ] ดังเช่นในคำว่า *ไฟ* และเสียง [ฝ] ดังเช่นในคำว่า *ฝ* และ *ฝ* แท้ที่จริงล้วนเป็นเสียงพยัญชนะเดียวกัน คือ [f] แต่การที่ออกเสียงคำทั้ง ๓ นี้ไม่เหมือนกันก็เพราะมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน กล่าวคือ คำว่า *ไฟ* ออกเสียงว่า [fai] เพราะหน่วย

เสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสามัญ แต่ *ไฝ* ออกเสียงว่า [fai] เพราะหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงจัตวา ส่วน *ฝั* ออกเสียงว่า [fai] เพราะหน่วยเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงเอก ในเมื่อทั้ง *ฟ* และ *ฝ* ในภาษาเขียนใช้แทนเสียง [f] ได้ ในการทับศัพท์จากภาษาอังกฤษก็น่าจะใช้พยัญชนะทั้ง ๒ ตัวนี้ได้เท่าๆ กัน เหตุใดจึงนิยมใช้ *ฟ* มากกว่า *ฝ*

ในแง่ภาษาเขียน ตำราอักษรวิธีภาษาไทยอธิบายว่า *ฟ* [ฟอ] เป็นอักษรต่ำ มีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ ก่อนการผันวรรณยุกต์ ส่วน *ฝ* [ฝอ] เป็นอักษรสูง มีพื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา ก่อนการผันวรรณยุกต์

จากข้อมูลเบื้องต้นนี้ ก็อาจวิเคราะห์ต่อไปได้ว่า “เสียงสามัญ” มีความหมายตามรูปศัพท์ว่า “เสียงที่ใช้ทั่วไป” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่พื้นฐานที่สุด (เทียบได้กับคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เรียกว่า unmarked ซึ่งแปลตามรูปศัพท์ว่า “ไม่มีเครื่องหมายกำกับ” ในทางสัทศาสตร์ หมายถึงเสียงที่ปราศจากลักษณะจำแนกพิเศษ เช่น เสียง /p/ ในภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นเสียงที่พื้นฐานกว่าเสียง /b/ เพราะปราศจากลักษณะการออกเสียงที่เรียกว่า “เสียงก้อง” อันเกิดจากการสั่นสะเทือนของเส้นเสียงขณะออกเสียงนี้) ในขณะที่ “เสียงเอก” (= เสียงวรรณยุกต์ระดับที่ ๑), “เสียงโท” (= เสียงวรรณยุกต์ระดับที่ ๒), “เสียงตรี” (= เสียงวรรณยุกต์ระดับที่ ๓) และ “เสียงจัตวา” (= เสียงวรรณยุกต์ระดับที่ ๔) ล้วนเป็นเสียงที่ “ผัน” (= เปลี่ยนแปร) ไปแล้วจากเสียงพื้นฐานคือเสียงสามัญ (เทียบได้กับคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เรียกว่า marked ซึ่งแปลตามรูปศัพท์ว่า “มีเครื่องหมายกำกับ” ในทางสัทศาสตร์ หมายถึงเสียงที่มีลักษณะจำแนกพิเศษ เช่น “เสียงก้อง” ดังกล่าวข้างต้น)

ฉะนั้น เมื่อจะเขียนคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ จึงเป็นธรรมดาที่จะเลือกใช้พยัญชนะที่ถือได้ว่าเป็นพื้นฐาน ดังข้อสังเกตต่อไปนี้

(๑) ในกรณีรูปพยัญชนะตัวเดียวที่ไม่มีตัวอื่นให้ใช้เพื่อแทนเสียงเดียวกันได้ ย่อมต้องใช้พยัญชนะตัวนั้นอยู่แล้ว เช่น ก (*grand* เขียนเป็น แกรนด์), จ (*gyro* เขียนเป็น ไจโร)

(๒) ในกรณีรูปพยัญชนะที่มีตัวอื่นให้ใช้เพื่อแทนเสียงเดียวกันได้ ให้ใช้พยัญชนะตัวที่ถือว่าเป็นรูปพื้นฐานกว่า เช่น ใ้ ค ไม่ใ้ ฎ (*dome* เขียนเป็น โดม ไม่ใ้ โฎม), ใ้ ช ไม่ใ้ ฉ (*champ* เขียนเป็น แชมป์ ไม่ใ้ แฉมป์)

(๓) ในกรณีอักษรต่ำคู่ ซึ่งมีเสียงคู่กับอักษรสูง ให้ใช้อักษรต่ำนั้น ไม่ใช้อักษรสูง เช่น ใ้ ฟ ไม่ใ้ ฝ (*film* เขียนเป็น ฟิล์ม ไม่ใ้ ฝิล์ม, ใ้ ซ ไม่ใ้ ส (*centimetre* เขียนเป็น เซนติเมตร ไม่ใ้ เสนติเมตร)

(๔) ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ ก็อาจใช้รูปพยัญชนะที่ต่างออกจากข้อสังเกตใน ๓ ข้อแรก เช่น เมื่อจะทับศัพท์ที่ประกอบด้วยพยัญชนะ *s* เป็นหน่วยแรกของพยัญชนะควบกล้ำ ก็จะใช้เขียนโดยใ้ ส ไม่ใ้ ซ เช่น *stamp* เขียนเป็น แสตมป์ ไม่ใ้ แซตมป์ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพล

ของคำยืมจากบาลีและสันสกฤต เนื่องจากมีแนวเทียบให้เห็นรูป $s + t$, $s + m$ ฯลฯ ไม่ว่าโครงสร้างเดิมของคำจะเป็นอักษรควบกล้ำหรือไม่ก็ตาม เช่น *สติ*, *สมุทร*

(๕) การใช้รูปพยัญชนะที่นอกเหนือจาก s ข้อแรก ต้องถือเป็นกรณียกเว้น เช่น *ไอศกรีม*

ข้อสังเกตข้อ (๓) ข้างต้น จึงเป็นคำอธิบายว่า เหตุใดผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่จึงคุ้นกับ *ฟเลต* (*flat*) แต่ไม่คุ้นกับ *แฟล็ต*, คุ้นกับ *คอร์ด* (*chord*) แต่ไม่คุ้นกับ *ขอร์ด*, คุ้นกับ *พาร์เซก* (*parsec*) แต่ไม่คุ้นกับ *พาร์เส็ก*, และคุ้นกับ *ไอโซโทป* (*isotope*) ไม่คุ้นกับ *ไอโซโทป์* ใหม่ๆ ที่ พยางค์ที่เป็นปัญหาในคำออกเสียงเป็นอักษรสูง ไม่ออกเสียงเป็นอักษรต่ำตามตัวเขียน

หากผู้ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่รู้สึกตรงกันว่าข้อสังเกตที่เสนอมานี้น่าจะเป็นจริง (แม้จะอธิบายไม่ถูก) ก็พอจะถือได้ว่าหลักกว้างๆ ในการใช้พยัญชนะเพื่อการทับศัพท์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของ อัจฉริยลักษณะของอักษรวิธีภาษาไทยเช่นกัน

● เมื่อเสนอเป็นกฎหรือหลักในการใช้ภาษา เหตุใดจึงต้องพูดถึงข้อยกเว้นด้วย

○ ภาษาศาสตร์ (linguistics) มีนิยามว่าสั้นๆ ง่ายๆ ว่า “ศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ว่าด้วยภาษา (the science of language)” เนื่องจากต้องใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) ในการวิเคราะห์ข้อมูล แม้บางเรื่องยังอยู่ในขั้นข้อสังเกตหรือสมมุติฐาน ก็จะต้องยกหลักวิชา เหตุผล และหลักฐานข้อเท็จจริงมาประกอบ มิใช่ใช้เพียงการคาดคะเนหรือความรู้สึกเป็นที่ตั้ง การที่ต้องพูดถึงข้อยกเว้นด้วย ก็เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เนื่องจากเป็นเรื่องปรกติธรรมดาของภาษาธรรมชาติที่มีทั้งกฎและข้อยกเว้น ดังที่คนทั่วไปทราบกันดีอยู่แล้ว แม้จะมีชนกภาษาก็ตาม

● เรื่อง “แนวเทียบ” ที่อ้างถึงหลายครั้ง มีความสัมพันธ์กับเรื่องกฎและข้อยกเว้นหรือไม่อย่างไร

○ เรื่อง “แนวเทียบ” (analogy) กับ “ภาวะผิดปกติ” (anomaly) เป็นสิ่งที่นักภาษาในซีกโลกตะวันตกศึกษาค้นคว้ามานาน ตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ “แนวเทียบ” มุ่งที่ความคล้ายคลึงกันระหว่างลักษณะหรือคุณสมบัติของหน่วยภาษา หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ มุ่งศึกษา “ความปรกติ” (regularity) ภายในระบบภาษา ซึ่งกลายมาเป็นสิ่งที่เราเรียกว่า “กฎ” (rule)

ส่วน “ภาวะผิดปกติ” มุ่งที่ลักษณะหรือคุณสมบัติของหน่วยภาษาที่ผิดแผกไปจากหน่วยภาษาอื่นๆ หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ มุ่งศึกษา “ความผิดปกติ” (irregularity) ภายในระบบภาษา ซึ่งกลายมาเป็นสิ่งที่เราเรียกว่า “ข้อยกเว้น” (exception)

“แนวเทียบ” นับว่ามีบทบาทสำคัญในกิจกรรมภาษาของมนุษย์ เพราะเป็นเครื่องหนุนแรงและทุนเวลาในการเรียนรู้และการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาต่างประเทศ ดังที่อธิบายมาแล้วในเรื่องอักษรวิธีการเขียนคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษโดยอาศัยแนวเทียบจากอักษรวิธีการเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต

● อักษรวิธภาษาไทยเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่

○ อักษรวิธภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาตลอด ๗๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา เช่นในสมัยสุโขทัย มีรูปวรรณยุกต์ใช้เพียง ๒ รูป คือ ไม้เอกและไม้โท เครื่องหมายวรรณยุกต์อื่นเดิมเข้ามาในภายหลัง

ก่อนหน้าที่จะมีการจัดทำพจนานุกรมที่ได้มาตรฐานอย่างในยุคปัจจุบัน ตัวสะกดการันต์ในหนังสือต่างๆ มีความถักคั่นอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีเขียนคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต มักไม่ค่อยคำนึงถึงรูปคำในภาษาเดิมว่ามีใช้จริงหรือไม่ แต่ใช้ตามๆ กันมาตามความเคยชิน เช่น สกิต ก็เขียนเป็น สกิตยฺ, ลิริ ก็เขียนเป็น ลิริ

อักษรวิธภาษาไทยเพิ่งจะเริ่มเข้ารูปร่างเรียบร้อยอย่างแท้จริงก็เมื่อมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ *พจนานุกรมฉบับกรมตำรา กระทรวงธรรมการ* ในปีพ.ศ. ๒๔๗๐ และมีพระบรมราชโองการให้ทางราชการใช้วิธีตัวสะกดของ *พจนานุกรมฯ* ฉบับนี้ (ซึ่งต่อมากลายมาเป็น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน* ในปัจจุบัน ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นต้นมา)

ส่วนในยุคปัจจุบัน เมื่อหลายสิบปีก่อน เคยมีความพยายามปรับเปลี่ยนวิธีสะกดคำให้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำยืมจากบาลีและสันสกฤต เช่น *วัฒนธรรม* ให้เขียนเป็น *วัชรนธัม* การเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้น ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างพ.ศ. ๒๔๘๕ ถึงพ.ศ. ๒๔๘๘ (นิยมเรียกกันว่า “ภาษาไทยยุคจอมพลป. พิบูลสงคราม”) ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบอักษรวิธอย่างขนานใหญ่และกะทันหัน มิใช่เปลี่ยนแปลงตัวสะกดเฉพาะเพียงไม่กี่คำ และมีชีวิตนาการแบบค่อยเป็นค่อยไปตามครรลองปรกติของภาษาราชการ อีกทั้งสิ่งที่ให้เปลี่ยนแปลงก็ไม่สอดคล้องกับอัจฉริยลักษณะของภาษาไทย จึงไม่เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ในที่สุดก็ต้องหันกลับมาเขียนตามอักษรวิธเดิมที่เคยชินกันมานาน

● เท่าที่ดูจากเสียงสะท้อนผ่านสื่อมวลชน เหตุใดจึงดูเหมือนว่ามีผู้ออกมาคัดค้านเกณฑ์ใหม่นี้มากกว่าผู้ออกมาสนับสนุน

○ เหตุผลที่มีผู้ยกมาอ้างในการคัดค้าน มีทั้งข้อโต้แย้งในระดับหลักการพื้นฐาน และข้อท้วงติงหรือกังขาในเรื่องรายละเอียดปลีกย่อย เมื่อประมวลจากที่ได้สดับรับฟังมาด้วยตนเองจากนักภาษาและจากคนทั่วไปที่มีวิชาภาษา จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับราชบัณฑิตยสถานและจากบุคคลภายนอก ก็พอจะสรุปได้ดังนี้

(๑) ภาษามีลักษณะเป็นสัญญานิยม (conventional) เป็นสิ่งที่คนในสังคมร่วมกันสร้างขึ้นมา การที่ภาษาจะใช้สื่อสารกันได้ ก็ต้องเริ่มจากผู้ใช้ภาษาตกลงร่วมกัน รับรู้ร่วมกัน และยอมรับข้อตกลงนั้นร่วมกัน จึงถือเป็นสมบัติของส่วนรวม ความเคยชินของคนส่วนใหญ่กับภาษาที่ใช้สืบเนื่องกันมานานจนติดตลาดแล้ว เป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจละเลยหรือมองข้ามได้ ในหลายกรณีอาจมีน้ำหนักยิ่งกว่าเหตุผลตามหลักวิชาเสียอีก

(๒) ชื่อเรียกเครื่องใช้ใส่เครื่องหมายวรรคตอนในคำยืมจากภาษาอังกฤษ (รวมทั้งการใช้ไม้ไต่คู้ การใช้อักษรสูงแทนอักษรต่ำที่มีเสียงคู่กับอักษรสูง และการใช้อักษรนำ) เข้าข่ายการเปลี่ยนแปลงระบบย่อยของอักษรวิธภาษาไทยในส่วนที่เป็นคำยืม หากมีการแก้ไขคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ต่อไปก็อาจเสนอให้แก้ศัพท์บัญญัติที่ทับศัพท์จากภาษาอังกฤษทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่บรรจุในพจนานุกรมฯ และหลังจากนั้นอาจเสนอให้ใช้เกณฑ์เดียวกันแก้คำยืมจากทุกภาษา (ยกเว้นภาษาบาลีและสันสกฤต) นอกจากนี้ ยังต้องไปแก้ไขชื่อเฉพาะทางภูมิศาสตร์ เช่น ชื่อทวีป ชื่อประเทศ ฯลฯ ที่ใช้กันมานาน

หากไม่มีการแก้ไขศัพท์บัญญัติหรือชื่อเฉพาะทางภูมิศาสตร์ เพราะเหตุที่ใช้กันมานาน ต่อไปคำศัพท์และชื่อเหล่านั้นก็จะกลายเป็นข้อยกเว้นตามเกณฑ์ใหม่ และอาจมีข้อยกเว้นเต็มไปหมด ความพยายามที่จะแก้ไขให้ตัวสะกดคล้อยตามวิธีออกเสียงโดยอ้างว่าเพื่อขจัดความสับสน ในที่สุดก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้อยู่ดี

การเปลี่ยนแปลงในวงกว้างขนาดนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาให้รอบคอบและรอบด้านยิ่งกว่านี้ ถึงเหตุผลความจำเป็น ตลอดจนผลกระทบอื่นๆ ที่อาจเกิดตามมา

(๓) คนส่วนใหญ่ไม่ชอบถูกบังคับ ในเรื่องการใช้ภาษาก็เช่นกัน การเสนอให้แก้ไขเรื่องอักษรวิธถึงขั้นวางกฎเกณฑ์ให้ต้องใช้ตาม จนเกิดมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า ถ้าไม่ใช้ตาม ก็จะมีคามผิด แม้จะไม่มีการบังคับ แต่ถ้าไปแก้ไขตัวสะกดในพจนานุกรมฯ ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังต้องใช้อ้างอิง ก็เท่ากับไปขัดเสียดให้ผู้ใช้ภาษายอมรับตามนั้น เมื่อคนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับแต่แรก ก็ย่อมจะลุกขึ้นมาคัดค้านจนถึงขั้นต่อต้าน

(๔) คำยืมจากภาษาอังกฤษหลายๆ คำมิใช่บ่อยมากในชีวิตประจำวัน ผู้ใช้ภาษาเคยชินกับตัวสะกดแบบที่ใช้กันมาจนอยู่ตัวแล้ว กลายเป็นคำที่มีชีวิตอิสระของตัวเอง คนส่วนใหญ่จึงไม่ไปใส่ใจเรื่องหลักอักษรวิธ เนื่องจากไม่เกิดปัญหาการสื่อสารไม่ว่าจะในภาษาพูดหรือในภาษาเขียนก็ตาม

ประเด็นนี้อาจทดสอบปฏิกิริยาจากผู้ใช้งานทั่วไปที่มีใจนักภาษา โดยให้เปรียบเทียบการแก้ไขไวยากรณ์โบราณที่เขียนว่า *กินกใด ทากใด* เป็น *กินก็ได้ ทากก็ได้* กับการแก้ไขคำปัจจุบันว่า *คอมพิวเตอร์* เป็น *ค็อมพิวเตอร์* ผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการแก้ไขในกรณีแรก เนื่องจากว่ามีความจำเป็น มิฉะนั้นไม่อาจใช้สื่อสารให้คนส่วนใหญ่เข้าใจได้ แต่จะไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขในกรณีหลัง เนื่องจากว่าตัวสะกดที่ใช้อยู่เดิมสามารถใช้สื่อความหมายได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องใส่ไม้ไต่คู้และเติมเครื่องหมายวรรคตอนให้ยุ่งยาก จึงมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะแก้ไขตามเกณฑ์ใหม่

(๕) หากใส่เครื่องหมายวรรคตอนในทุกพยางค์ที่ใส่ได้ตามเกณฑ์ใหม่ ก็จะทำให้ดูรุงรัง คำพยางค์เดียวหรือคำหลายพยางค์ที่ใส่เครื่องหมายวรรคตอนเพียงตัวเดียว เช่น *เซ็ด* ซึ่งใช้กันมานานแล้ว หรือ *โคม่่า* บางคนก็รู้สึกว่ารำคาญได้ แต่เมื่อใส่เครื่องหมายเกินกว่านั้นในคำหลายพยางค์ ก็จะดูรกตาและเริ่มรู้สึกว่ารำคาญไม่ได้ เช่น *ปล๊วสเด้อร์*

ส่วนการใส่ไม้ไต่คู้ในบางคำ บางคนก็รู้สึกว่าจะรับได้ เช่น *เซ็ท* (อาจเป็นเพราะมีแนวเทียบกับคำไทย เช่น *เม็ด, เสรีจ*) แต่บางคำ บางคนก็รู้สึกว่าไม่อาจรับได้ เช่น *กิ๋มมาน โด* (อาจเป็นเพราะไม่มีคำไทยให้ใช้เป็นแนวเทียบได้เลย)

การใช้อักษรสูงแทนอักษรต่ำๆ เช่น *ขอร์ด, ฟอร์ด* รู้สึกว่ารับไม่ได้เพราะไม่คุ้น ส่วนการใช้อักษรนำหน้าอักษรต่ำเดี่ยว เช่น *คลิหนัก* ก็ยังรู้สึกว่าจะรับไม่ได้เลย

(๖) การเขียนตามเกณฑ์ใหม่นี้จะสร้างปัญหาในหลายคำ เช่น *เท็ค โน โลยี* เนื่องจากคนจำนวนมาก (จะส่วนมากด้วยหรือไม่) มิอาจทราบได้ เพราะไม่มีสติจากการสำรวจเป็นเครื่องยืนยัน) ออกเสียงพยางค์ท้ายเป็นเสียงสามัญ เหตุใดจึงต้องใส่ไม้เอก

ส่วนในคำว่า *คลิหนัก* ก็อาจมีผู้โต้แย้งว่าพยางค์แรกมิได้ออกเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรี แต่เป็นเสียงสามัญและมีเสียงสระสั้น (สั้นกว่า *คลิ*) ครั้นจะเขียนเป็น *ขลิหนัก* ก็ไม่ได้อีก เนื่องจากมิได้ออกเป็นเสียงวรรณยุกต์เอก

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับคำว่า *คลิหนัก* ก็คือ มีคนไม่น้อยที่ออกเสียงพยางค์แรกเป็นเสียงยาว และเขียนตามวิธีออกเสียงของตนว่า *คลิหนัก* แม้กระนั้นก็ยังไม่เคยพบเห็นใครใช้ *ห* นำ คือเขียนว่า *คลิหนัก* จึงพอจะเป็นหลักฐานชี้บ่งว่า การไม่นิยมใช้ *ห* นำในการเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากอักษรวิธีของคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของอักษรวิธีภาษาไทยระบบย่อยที่ว่าด้วยวิธีเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษ

ส่วนคำที่มีผู้ออกเสียงต่างกันถึง ๓ แบบ คือ *เทคนิก* บางคนอ่านว่า [เท็ก-นิก] บางคนอ่านว่า [เท็ก-หนัก] แต่บางคนก็อ่านเป็น [เท็ก-นึ๊ก] เพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาเดิมที่สระในพยางค์หลังเป็นสระเสียงยาว ถ้าหากมีการแก้ไขตามเกณฑ์ใหม่ ก็เกิดคำถามขึ้นมาว่า จะต้องเขียนเป็น *เท็คนิก* หรือว่า *เท็คหนัก* หรือว่า *เท็คนึ๊ก* และจะอาศัยอะไรเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าวิธีเขียนแบบไหน “ถูกต้อง”

คำว่า *เทคนิก* ก็เข้าลักษณะเดียวกับคำว่า *คอมพิวเตอร์* ที่ตัวสะกดไม่สอดคล้องกับวิธีออกเสียง ชำร่ายยังมีวิธีออกเสียงได้ถึง ๓ แบบ แต่ผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่ก็สะกดตรงกันและเข้าใจตรงกันว่า คำนี้หมายถึงอะไร แม้ว่าจะออกเสียงไม่ตรงกัน จึงไม่เกิดปัญหาในการสื่อสารแต่อย่างใด

ปัญหาจากตัวอย่างนี้อาจช่วยอธิบายได้ว่า ผู้ใช้ภาษาในสมัยก่อนที่วางแบบการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แม้จะใช้วิธีถ่ายเสียง ก็เลือกที่จะให้ยึดตัวสะกดเป็นหลัก เขียนพอที่จะสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันได้ โดยดูจากตัวสะกดนั้น และพอที่จะให้ผู้เห็นตัวสะกดนั้นก็ย้อนกลับมาถึงคำเดิมได้ จึงเลือกรูปที่มีลักษณะกลางๆ ไม่ใช่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ และเปิดช่องให้คำเดียวกันนั้นอาจออกเสียงวรรณยุกต์ตรงหรือไม่ตรงกับตัวสะกด และยังเปิดช่องให้ผู้ใช้ภาษาออกเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันได้อีกด้วย

(๗) ผู้คัดค้านเกณฑ์ใหม่บางราย โดยเฉพาะครูภาษาอังกฤษ มีความห่วงใยว่า ทุกวันนี้คนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษแบบไทยๆ ก็ออกเสียงคำส่วนใหญ่ในภาษาอังกฤษคลาดเคลื่อนอยู่แล้ว

เฉพาะอย่างยิ่งมักนิยมเน้นเสียงพยางค์ท้ายของคำ ในขณะที่คำภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีได้เน้นที่พยางค์นี้ หากมีการเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ใหม่ เมื่อเติมเครื่องหมายวรรณยุกต์เข้าไป เช่น *เท็ค โน โลยี, โชเคียม* ก็เกรงว่าจะไปตอกย้ำให้ผู้อ่านไปเน้นพยางค์ท้าย เพราะได้รับการเสริมแรง (reinforcement) จากตัวสะกดที่พบเห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ครั้นเมื่อพูดภาษาอังกฤษ ก็ยังจะติดนิสัยเน้นพยางค์ท้ายมากขึ้นกว่าเดิม เพราะอำนาจการแทรกแซง (interference) ทั้งจากวิธีออกเสียงแบบไทยๆ และจากวิธีเขียนคำยืมตามเกณฑ์ใหม่นี้ด้วย

(๘) การเขียนตามเกณฑ์ใหม่นี้ ประสงค์จะให้มีการแก้ไขอย่างเป็นระบบ (จึงจำต้องพ่วงเรื่องไม้ไต่คู้ อักษรสูงแทนอักษรต่ำคู่ และอักษรนำ เข้าไปด้วยกันกับการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์) เหตุไฉนในแบบสอบถามที่แจกจ่ายภายในราชบัณฑิตยสถาน จึงเปิดช่องให้แสดงความเห็น (หรือความรู้สึก) ว่าคำไหนรับได้หรือรับไม่ได้ เพราะเหตุใด หากมีการแก้ไขตามเกณฑ์ใหม่นี้เพียงบางคำหรือบางส่วน โดยเจงนั้บและสรุปจากคำตอบจากแบบสอบถาม ก็จะเกิดความลั้กั้ล้นขึ้น จะมียิ่งสร้างความสับสนในหมู่ผู้ใช้พจนานุกรมฯ ดอกหรือ

(๙) ในการแจกแบบสอบถามความเห็นเรื่องเกณฑ์ใหม่ มีคำชี้แจงด้วยวาจาว่า หากไม่ส่งคืนภายในกำหนดเวลา (คือ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๕) ก็ถือว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอตามเกณฑ์ใหม่ เงื่อนไขเช่นนี้ขัดกับหลัก ๓ อย่าง กล่าวคือ

- ขัดกับหลักการเก็บข้อมูลทางวิชาการ เนื่องจากว่าในการออกแบบสำรวจความเห็นที่ใช้คำถามแบบปรนัย ควรจะต้องมีตัวเลือกให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ๓ ตัวเลือก คือ “เห็นด้วย”, “ไม่เห็นด้วย” และ “ไม่มีความเห็น”

- ขัดกับประชาธิปไตย เนื่องจากว่าในการออกเสียงเพื่อลงมติในที่ประชุม ก็มีทางเลือก ๓ ทาง เช่นกัน คือ “รับ” หรือ “เห็นด้วย”, “ไม่รับ” หรือ “ไม่เห็นด้วย” และ “งดออกเสียง”

- ขัดกับหลักตรรกะ เนื่องจากว่า “การไม่แสดงความเห็น” มิได้แปลว่า “เห็นด้วย”

ผู้ที่มิได้ส่งแบบสอบถามคืนอาจมีเหตุผลอื่นๆ เฉพาะของตน เช่น

- “ไม่มีความเห็น” เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จึงนึกไม่ออกว่าจะแสดงความเห็นอย่างไร

- “ไม่จำเป็นต้องแสดงความเห็น” เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่สลักสำคัญอะไร จึงไม่อยากเสียเวลาในเรื่องที่ไม่สำคัญ

- “ไม่ประสงค์จะแสดงความเห็น” เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่เป็นปัญหาอย่างแท้จริง เหตุใดราชบัณฑิตยสถานจึงต้องไปใส่ใจกับเรื่องเช่นนี้

การไปตีความว่า ถ้าไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลา ก็แสดงว่า “เห็นด้วย” จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล และสื่อถึงความลำเอียง (bias) ตั้งแต่ก่อนเริ่มเก็บข้อมูล ทำที่เช่นนี้จึงสร้างความอึดอัดใจให้แก่ผู้รับแบบสอบถามบางคน จนเกิดความรู้สึกต่อต้านในลักษณะที่ “ไม่อยากยุ่งด้วย” และอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่ส่งแบบสอบถามคืนก็ได้

หากเทียบการตอบแบบสอบถามกับการลงมติในที่ประชุม การตีความว่า ถ้าไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลา ก็แสดงว่า “เห็นด้วย” ก็ไม่ต่างจากการนำผู้มีสิทธิลงมติแต่ไม่เข้าร่วมประชุม ไปนับรวมเข้ากับผู้เข้าร่วมประชุมที่ออกเสียง “เห็นด้วย” ซึ่งเป็นเรื่องไม่ถูกต้องเพราะขัดกับความเป็นจริง และยังไม่เป็นธรรมอีกด้วย ผู้ไม่เข้าร่วมประชุมในกรณีเช่นนี้ต้องเข้าข่ายเป็น “ผู้สละสิทธิ์” หรืออาจถูกตำหนิว่าเป็น “ผู้นอนหลับทับสิทธิ์” เท่านั้น ไม่ใช่ทั้ง “ผู้เห็นด้วย” และ “ผู้ไม่เห็นด้วย”

แต่ถ้าจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัยที่น่าเชื่อถือ ผู้สำรวจก็ต้องรายงานไปตามความเป็นจริงว่า ออกแบบสอบถามทั้งสิ้นกี่ฉบับ มีผู้ตอบกลับมากี่ฉบับ ไม่ตอบกลับมากี่ฉบับ และในบรรดาผู้ที่ตอบกลับมา “เห็นด้วยทั้งหมด” กี่ฉบับ “ไม่เห็นด้วยโดยสิ้นเชิง” กี่ฉบับ และ “เห็นด้วยบางส่วนและไม่เห็นด้วยบางส่วน” อีกกี่ฉบับ และในประเภทสุดท้าย ยังอาจจำแนกแจกแจงต่อไปอีกว่า “เห็นด้วยยิ่งกว่าไม่เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วยยิ่งกว่าเห็นด้วย” มากน้อยเพียงไร เป็นต้น และที่สำคัญก็คือ ควรจะต้องพิจารณาจากเหตุผลทั้งของผู้เห็นด้วยและผู้ไม่เห็นด้วยว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจประเด็นปัญหามากน้อยแค่ไหน หรือใช้เพียง “ความรู้สึกชอบใจหรือไม่ชอบใจ” (impression) เป็นเครื่องตัดสินเท่านั้น

● ผู้คัดค้านบางส่วนเริ่มกังขาบทบาทของราชบัณฑิตยสถานในการกำหนดมาตรฐานการใช้ภาษา อยากทราบว่ามาตรฐานการใช้ภาษาจำเป็นหรือไม่ ใครควรเป็นผู้กำหนด

○ มาตรฐานการใช้ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ หากระบบย่อยของภาษา ซึ่งได้แก่ตัวสะกด วิธีออกเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ (=การนำคำศัพท์มาเข้าประโยค) ขาดมาตรฐานเสียแล้ว ผู้ใช้ภาษาเพื่อสื่อสารก็อาจเข้าใจไม่ตรงกันหรือถึงขั้นไม่เข้าใจกันเลย

หากยอมรับว่าการใช้ภาษาต้องมีมาตรฐาน ก็จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางเพียงแห่งเดียวที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน ราชบัณฑิตยสถานได้รับการสถาปนาขึ้นมาก็เพื่อทำหน้าที่นี้เป็นหลักงานหลัก ๒ ด้านที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการใช้ภาษาก็คือ งานพจนานุกรมและงานบัญญัติศัพท์ ซึ่งมีอิทธิพลและผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยมาแล้วหลายทศวรรษ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลงานทางวิชาการทั้ง ๒ ด้านนี้จะเกิดจากสติปัญญาและน้ำพักน้ำแรงของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกราชบัณฑิตยสถาน มติของคณะกรรมการวิชาการในแต่ละชุดแต่ละยุคสมัยก็ไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมาย ที่ให้คนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม

เมื่อราชบัณฑิตยสถานรับภาระอันสำคัญเช่นนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานให้ราชบัณฑิตยสถานจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภารกิจด้วยความสุขุมรอบคอบ และใจกว้าง ด้วยการยอมรับฟังข้อคิดและความเห็นจากทุกฝ่าย

ขณะเดียวกัน สังคมส่วนรวมก็ไม่พึงด่วนตัดสินเฟงโทษราชบัณฑิตยสถาน เมื่อเกิดมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษา ที่ตนไม่เห็นด้วยหรือรับไม่ได้ แต่ควรวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ด้วยการชี้แจงหรือโต้แย้งโดยยกเหตุผล หลักวิชาการ และหลักฐานประกอบ

ในทางกลับกัน บุคลากรประจำและผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานให้ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้นในทางลบ ก็ไม่พึงท้อแท้หรือท้อถอย แต่พึงถือว่าเป็นเสียงสะท้อนที่จะนำมาต่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม หากมั่นใจในข้อเสนอแนะว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริงและยั่งยืน ก็ต้องพร้อมที่จะประชาสัมพันธ์และชี้แจง ถ้าข้อเสนอแนะนั้นสอดคล้องกับอัจฉริยลักษณะของภาษาไทย และผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันแล้ว ก็ย่อมจะยอมรับด้วยความสมัครใจและสนิทใจ โดยไม่ต้องมีการบังคับหรือขัดเยียดให้ยอมรับ

ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการบัญญัติศัพท์ *ประชาพิจารณ์* แทนคำว่า *public hearing* (เดิมเคยมีผู้ใช้ว่า *การไต่สวนสาธารณะ*) และศัพท์ *โลกาภิวัตน์* แทนคำว่า *globalization* (เดิมเคยมีผู้ใช้ว่า *โลกานุวัตร*) และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ก็ปรากฏว่ามีผู้ยินดีใช้ตามทันที และติดตลาดในเวลาต่อมาไม่นานนัก

● อาจมีผู้กังขาว่า ผู้เขียนบทความนี้ไม่ใช่ “ครูภาษาไทย” ดังนั้น สิ่งชี้แจงมาทั้งหมดนี้ น่าเชื่อถือแค่ไหน

○ ปุจฉาข้อนี้ จะขอวิชันนาเป็น ๒ ทาง ดังนี้

- ผู้เขียนมิใช่ “ครูภาษาไทย” โดยอาชีพ ผู้อ่านจึงไม่พึงด่วนเชื่อ
- ในทางกลับกัน ผู้อ่านก็อย่าเพิ่งด่วนไม่เชื่อ เพียงเพราะว่าผู้เขียนมิใช่ “ครูภาษาไทย”

แต่อย่างน้อยที่สุด ผู้เขียนก็เชื่อว่าตนเองน่าจะมีคุณสมบัติขั้นต่ำพอที่จะแสดงทัศนคติทางวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทยได้บ้างกระมัง เนื่องจากว่าได้ใช้ภาษาไทยมาตลอดชีวิต เป็นเจ้าของภาษาไทยคนหนึ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้ภาษา มีความรักและหวงแหนภาษาของชาติไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าครูภาษาไทยคนใด และเป็นนักศึกษารัฐศาสตร์ที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วหลายภาษาพอสมควร ทั้งภาษาไทยและภาษาอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาไทย

ทัศนคติที่แสดงมานี้พึงถือว่าเป็นเกิดจากความตั้งใจของผู้เขียนที่พยายามจะช่วยชี้แจงหรืออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาว่า กำลังเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด มีผลกระทบอย่างไร โดยอาศัยหลักวิชาภาษาศาสตร์ที่พอจะรู้อยู่บ้างและหลักฐานข้อเท็จจริงเท่าที่ค้นคว้าและประมวลมาได้ในเวลาอันจำกัด ประกอบกับข้อสังเกตและข้อสันนิษฐานอย่างมีเหตุผล มีผล ส่วนจะน่าเชื่อถือหรือไม่ ก็ขอให้ผู้อยู่ในดุลพินิจของผู้อ่าน ซึ่งไม่พึงตัดสินด้วยอคติ อุปาทาน หรือทิฐิมานะใดๆ

แม้ในขณะที่เขียนบทความนี้ ผู้เขียนก็ยังเชื่ออยู่ว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ ทั้งผู้เสนอเกณฑ์ใหม่ ผู้สนับสนุน และผู้คัดค้าน บุคลากรในราชบัณฑิตยสถาน ตลอดจนสื่อมวลชนต่างก็มีความรักและปรารถนาดี อยากให้ภาษาไทย ในฐานะสมบัติทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่แสดง

เอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ มีความงดงามและงอกงามในฐานะพาหะสื่อสารอันทรงประสิทธิภาพ ที่จะตกทอดสู่อนุชนอย่างยั่งยืนสืบไป

● หากมีการแก้ไขในพจนานุกรมฯ ตามเกณฑ์ใหม่นี้ จะมีผลกระทบอย่างไรบ้าง

○ ถ้ามีการแก้ไขคำยืมจากภาษาอังกฤษ ๑๐๐ กว่าคำในพจนานุกรมฯ ไปแล้ว เพื่อมิให้ล้าหลัง ก็จำเป็นต้องไปแก้ไขคำที่เข้าข่ายต้องแก้ไขตามเกณฑ์ใหม่นี้ในที่ต่างๆ ดังนี้

(๑) ราชบัณฑิตยสถานต้องแก้ไขสิ่งพิมพ์ทุกฉบับ รวมทั้งเว็บไซต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำศัพท์บัญญัติในทุกสาขาวิชาที่ใช้วิธีทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ คำยืมจากภาษาอังกฤษในพจนานุกรม สารานุกรม หนังสืออ้างอิง และหนังสือวิชาการอื่นๆ ตลอดจนชื่อทางภูมิศาสตร์ที่เคยใช้เป็นมาตรฐานมานานแล้ว เช่น *ยุโรป* ต้องแก้เป็น *ยูโหรป*

(๒) ส่วนราชการต่างๆ ทั้งราชบัณฑิตยสถานเองและส่วนราชการอื่นๆ ที่ปฏิบัติตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่ใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรมฯ โดยเคร่งครัด ต้องแก้ไขหนังสือและเอกสารราชการต่างๆ อีกจำนวนมาก

(๓) สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนถึงสถานศึกษาของเอกชนที่กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจและหน้าที่กำกับดูแล ต้องแก้ไขแบบเรียนและตำราในทุกระดับชั้น

(๔) ป้ายชื่อ หัวจดหมาย สัญลักษณ์ ฯลฯ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีคำยืมจากภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของชื่อ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทุกแห่ง ก็ต้องแก้เป็น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หรือ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ก็ต้องแก้เป็นการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตลอดจนต้องแก้ไขชื่อหน่วยงานในเครือทุกแห่งที่มีคำว่า *ปิโตรเลียม* เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ ให้เป็น *ปิโตรเลียม*

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ก็ต้องแก้ไขชื่อหน่วยงานเป็น ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เน็คเท็ค) ปัญหาที่จะเกิดตามมาสำหรับหน่วยงานนี้โดยเฉพาะก็คือ คำว่า *เท็ค โน โลยี* ในชื่อเต็มใช้ *ท* แต่คำว่า *เท็ค* ชื่อย่อใช้ *ถ* จึงน่าสงสัยว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงคือบุคลากรของหน่วยงานนี้จะยินยอมแก้ตามนี้หรือไม่ และถ้าแก้ตามเกณฑ์ใหม่นี้ ประชาชนทั่วไปจะรู้สึกสับสนดอกหรือ

แต่เนื่องจากราชบัณฑิตยสถานไม่มีอำนาจบังคับให้ภาคเอกชนต้องใช้ตัวสะกดตามเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทห้างร้านและองค์กรเอกชนจำนวนมากมีคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นชื่อหรือบางส่วนของชื่อ ถ้าเจ้าของชื่อไม่ยอมเขียนตามเกณฑ์ใหม่ด้วยเหตุผลต่างๆ นานา เช่น เป็นชื่อที่จดทะเบียนตามกฎหมายและใช้มานานแล้ว ไม่ประสงค์จะสิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่ประสงค์จะให้ชื่อไปฟ้องรูปหรือใกล้กับคำที่สื่อความหมายทางลบ ไม่ประสงค์จะให้ชื่อมีตัวสะกดที่ดูแปลกไม่คุ้นตา ฯลฯ ต่อไปในภายภาคหน้า คนไทย โดยเฉพาะเด็ก

นักเรียน ก็จะเกิดสับสนงงงวยอย่างยิ่งเพราะความลึกลับดังกล่าวที่ขยายวงกว้างมากขึ้นในสังคมทั่วไป

จึงอดไม่ได้ที่จะตั้งคำถาม ๓ ข้อ ดังนี้

(๑) การแก้ไขวิธีเขียนคำยืมจากภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ใหม่นี้ มีเหตุผลและหลักฐานข้อมูลทางวิชาการหนักแน่นเพียงพอจริงหรือไม่

(๒) ในขณะที่บ้านเมืองยังต้องเผชิญกับวิกฤตด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีปัญหาระดับชาติที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนหลายเรื่อง การแก้ไขอักขรวิธีภาษาไทยตามเกณฑ์ใหม่นี้จำเป็นจริงหรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่ เนื่องจากการแก้ไขเช่นนี้ต้องสิ้นเปลืองเวลา แรงงาน และงบประมาณอีกไม่น้อย

(๓) หากราชบัณฑิตยสถานแก้ไขตามข้อเสนอเรื่องเกณฑ์ใหม่ไปแล้ว เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นภายหลังในสังคมวงกว้าง อันเนื่องมาจากความสับสนในหมู่ผู้ใช้ภาษา และการต่อต้านอย่างรุนแรงจากฝ่ายคัดค้าน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ และจะรับผิดชอบต่อหรือไม่

ความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนอักขรวิธีซึ่งมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ โดยไม่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง ย่อมจะสำเร็จได้ยาก จึงไม่ควรไปริเริ่ม เพราะผลเสียที่ตามมาอาจมีมากกว่าผลดีมากนัก หากยังพยายามต่อไป ก็อาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านในวงกว้าง จึงขอสรุปบทความนี้ด้วยคำคมของนักเขียนและนักการเมืองชาวอังกฤษในยุคคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ คือ Lucius Cary ที่ว่า

If it is not necessary to change, it is necessary not to change.

ถ้าไม่จำเป็นต้องเปลี่ยน ก็จำเป็นต้องไม่เปลี่ยน

